

GOVOR ZUNANJEGA MINISTRA MINIČA NA GENERALNI SKUPŠČINI OZN

***SFRJ si bo na osnovi helsinške listine
prizadevala krepiti sodelovanje s sosedi***

Šef jugoslovanske diplomacije o osnovnih mednarodnih problemih
in o zapletenem svetovnem položaju - Vloga neuvrščenih držav - Po-
ložaj na Bližnjem vzhodu - Pogovor med Minićem in Kissingerjem

Del govora pred generalno skupščino Združenih narodov v Milenu. Minič posvetil tudi nekaterim mejnim narodnim krizam in problemom, ki jih Med drugim je spregovoril o jugoslovanskih pogledih na razmere v bližnjem vzhodu in na Cipru, razkorejsko vprašanje in razoroževanje. V zvezi s položajem na Bliznjem vzhodu je med drugim dejal: «Nedavni sporazum o dezangajziranju

Lipovec, Marta Ivana, Nadja Filičič, Suzi Periot in Verena Kosič, za obdelavo problematike nižje srednje šole, ki jo bo podala prof. Nada Perotova in za prikaz šolskega v Beneški Sloveniji, ki ga je pripravil prof. Cerno.

Poročilo o večeršnjem zasedanju podajamo na drugi strani, izvešče iz referatov pa na četrti strani.

(Na sliki: Občinstvo med otvornim govorom podpredsednika inštituta prof. Cerna).

Ministar Miroslav Mišić je u svojem posedu na jubilejnom zasjedanju generalne skupštine OZN orisao jugoslovske poglede na najbolji aktualne mednarodne probleme i na zapleten svetovni položaj. Med drugim je poudaril pomen nedavne ministrske konference neuvrženih v Limi in posebnega zasjedanja generalne skupštine. Podrobno je govoril tudi o helsinski konferenci in še posebej naglasil, da si bo Jugoslavija, ki je doslej vodila politiko dobrih sosedskih odnosov, zdaj še bolj prizadevata za okrepitev vstranskega sodelovanja s sosedi.

PROF. VILJEM ČERNO ODPRL POSVET O SLOVENSKEM ŠOLSTVU

Omogočiti šolanje v materinem jeziku tudi Slovincem v videmski pokrajini

Včeraj so obravnavali vprašanja okvirnega značaja, danes pa bo na sporedu vrsta informativnih poročil o stanju slovenskih šol v Italiji

S pozdravnim nagovorom podpredsednika Slovenskega raziskovalnega inštituta SLORI prof. Viljema Černa se je sinoči pričel tridenčni posvet o slovenskem šolstvu v Italiji. Posveta se je udeležilo veliko število šolnikov in staršev, zlasti razveseljivo pa je bilo dejstvo, da je bilo med obsojenci mnogo mladine, ki je tako dokazala, da so ji vprašanja naše šole pri srcu. Med gosti smo opazili generalnega konzula SFRJ v Trstu Renka, deželnega šolskega skrbnika Angioletti, člana mešane komisije Črta Kolenc, univerzitetnega profesorja Vladimira Klemenčiča, predsednika SK GZ Raceta, dolinskega župana Edvina Švaba in druge. Deželno upravo je zastopal Jurij Slama.

Kot je omenjeno, je včerajšnje zasedanje vodil prof. Černo, ki je uvodoma predvsem naglasil pomen tega posveta in med drugim dejal:

«Do danes se je pozornost naše skupnosti in njenih italijanskih prijateljev usmerjala k skrbi za ustanovitve šole v videmski pokrajini, k vsakotnemu preštevaniju vpisov, k ekonomskimi in pravnim vprašanjem učnih moči. Vendar se nikoli v tridesetih letih ponovne obstoja ni bila slovenska šola v Italiji predmet širše razprave v smislu analize vseh njenih potočkov, da bi se na tej podlagi izdelale tudi nove smernice razvoja, da bi se odpravile slabosti in da bi se oblasti, od katerih je odvisna, poudarila potreba po spremembah, ki jih čas terjaa.

Nas inštitut si je torej zastavil cilj, da nudi možnost analize in razprave. Že z vsega začetka si ni namerjal današnjega posveta kot trenutka, ko bomo vsi skupaj našli vse odgovore. Nasprotno, zamišljal si je posvet kot prvo priključno določeno analizo, ki jo je nadaljeval v prihodnosti na podlagi specializiranih posvetov o vsaki vrsti šole posebej. Vendar menimo, da bo to prvo srečanje omogočilo, da se v glavnih obrisih spoznajemo, da se ustrinjamo določena stališča in da se razgrnejo javnosti pomembnost šole za našo skupnost kot enega izmed stebrov našega družbenega obstoja.

V nadaljevanju svojega pogoja je prof. Černo poudaril pomen, ki ga ima vsaka šola za družbeno skupnost, še predvsem za manjšinsko skupnost, ki je v marsičem, zaradi svoje nepotrebnosti, postala večina. Vendar je v marsičem, zaradi svoje nepotrebnosti, postala večina. Vendar je v marsičem, zaradi svoje nepotrebnosti, postala večina.

Zanimivo je tudi, da velike in najpogostejše stranke do sedaj še niso izdale nobenega uradnega sporočila, čeprav je po drugi strani znano, da se s med seboj sporazumevale. Očitno so mnenja, da ni potreben nobeden poseg, ker za sedaj ni bilo resne reakcije. Stranke torej čakajo na uradno obvestilo italijanske vlade v parlamentu, na osnovi katerega bodo sprejele simbolno enotno in dogovorjeno stališče.

Zato pa bo najbolj primeren prostor v deželnem svetu, ki se bo kot to določa zakon, sestala 1. oktobra in bo nato stalno zasedala. Očitno je, da bo deželni svet takoj pričel širšo razpravo o meji in o celotnem kompleksu vprašanj. Tržaški občinski svet se bo sestel nekoliko pozneje, za pokrajinski svet pa so se načelniki skupin dogovorili, da se bo sestel 9. oktobra.

Med ljudmi prevladujejo pozitivni komentariji, saj je Trst v resnici prepričan, da je treba narediti ko-

NA PRVI SEJI POKRAJINSKE KOMISIJE

Italijanski obrtniki so podprli SGZ pri zahtevi po pravičnem zastopstvu

K. Grgič obrazložil razloge, zaradi katerih je prišlo do priziva SGZ na deželno upravno sodišče - Solidarnost deželnega odbornika F. Maura

Poročali smo že, da je sekcija za obrtništvo pri Slovenskem gospodarskem združenju vložila na deželno upravno sodišče priliz proti odloku predsednika deželnega odbora, ki je pri imenovanju nove pokrajinske komisije za obrtništvo spregledal SGZ in ni imenoval sindikalnega predstavnika združenja v komisijo, kot sta svoje predstavnike dobili obe ostali organizaciji: Associazione artigiani in Unione provinciale artigiani - CNA.

Omenjena komisija, za katero so bile volitve že letos marca, se je prvič sestala šele včeraj na trgovski zbornici v Trstu. Poleg 34 članov komisije, od teh 21 s volitno pravico in 13 izvedencev, sta bila na seji prisotna še deželni odbornik za obrtništvo F. Mauro in predsednik trgovinske zbornice R. Caidassi. Seji je predsedoval A. Romanelli. SGZ so predstavljali izvoljena predstavnika A. Renar in K. Grgič ter M. Frančičin kot izvedence.

Prvi je spregovoril deželni odbornik za obrtništvo F. Mauro, ki je zadel, da bi pokrajinska komisija tesneje sodelovala z deželnim odborništvom, se opravičilo za zapoznelo sklicanje, ter obrazložil prisotnost priliz, ki ga je vložila proti imenovanju komisije obrtniška sekcija SGZ. Izrazil je popolno solidarnost SGZ, katerega osebo smatra za sindikalno organizacijo, o čemer pa se mora sedaj izreči sodišče.

Za njim je spregovoril R. Caidassi, ki je orisal pomen obrtniškega posveta za izboljšanje pogojev, v katerih deluje. Nato se je priključil k besedi K. Grgič, ki je v italijanskim in slovenskim med splošno mislo, ne da bi ga kdaj motili, zaprosil prisotne člane komisije, da podprejo priliz obrtnikov SGZ na deželno upravno sodišče, ter obrazložil, zakaj je do priziva prišlo. V nadaljevanju svojega pogoja je

nato naglasil, da je treba zagotoviti manjšini takšno šolanje povsod, kjer živi in dela ter nadaljeval:

«Nepojmljivo in genocidno bi bilo, da bi se delu manjšine onemogočilo šolanje v materinem jeziku. To se žal dogaja prav z delom naše skupnosti v videmski pokrajini. Zaradi tega se namerava naš posvet baviti tudi s to praznino, ki jo moramo čutiti kot tragiko naše skupnosti, mora pa predstavljati tudi tragiko demokratične države, v kateri živimo. To praznino je na polniti s šolami, ki naj omogočijo tudi Slovincem videmske pokrajine, da si zagotovijo lastno rast in kulturno - družbeni razvoj.

Prof. Černo je zaključil svoj uvodni nagovor z željo, da bi bil ta posvet čim uspešnejši in naj bo vzpodbuda naši skupnosti, da začuti svojo šolo kot nedeljiv del naše

družbene stvarnosti, ter razlog večinskih družbi, da nam omogoči res pravo, slovensko, šolo brez pater-nalističnih in birokratskih spon, saj je avtonomna rast manjšinske šole brez ovir dokaz demokratičnosti in civilizacijske moči neke državne skupnosti.

Takoj nato se je začelo delovno zasedanje posveta. Prvi je bil na sporedu referat direktorja zavoda za šolstvo SRS prof. Borisa Lipužiča o šolski reformi v SFRJ s posebnim ozirom na narodnostno šolstvo. Lipužič je uvodoma objasnil, da je najpomembnejša prava reforma iz leta 1958, ko so uvedli obvezno osemletni pouk za vse otroke, čeprav je bila ta reforma nekoliko manj zavajna, ker je na področju, ki je bilo pred prvo sve-

(Nadaljevanje na 6. strani)

BREZ RAZBURJANJA SPREJETA VEST O POGODBI O MEJI

Deželni svet bo v prvih dneh oktobra razpravljal o dokončni rešitvi meje

Enotna in načelna stališča demokratičnih sil

Dopisniki nekaterih velikih listov, ki so prispeli nalašč v Trst, da bi poročali o tukašnjih dogodkih, so se morali zadovoljiti z dokaj skromno kroniko, saj se v Trstu obvesti, da bodo vprašanje meje dokončno uređili, v resnici ni nič zgodilo. Mnogo več zanimanja je vzbudilo dobro vreme in zadnje možnosti kopanja, nekateri pa pravijo, da sproži več razburjanja, kot je zlasti krajevna - no-gometna tekma.

Zanimivo je tudi, da velike in najpogostejše stranke do sedaj še niso izdale nobenega uradnega sporočila, čeprav je po drugi strani znano, da se s med seboj sporazumevale. Očitno so mnenja, da ni potreben nobeden poseg, ker za sedaj ni bilo resne reakcije. Stranke torej čakajo na uradno obvestilo italijanske vlade v parlamentu, na osnovi katerega bodo sprejele simbolno enotno in dogovorjeno stališče.

Zato pa bo najbolj primeren prostor v deželnem svetu, ki se bo kot to določa zakon, sestala 1. oktobra in bo nato stalno zasedala. Očitno je, da bo deželni svet takoj pričel širšo razpravo o meji in o celotnem kompleksu vprašanj. Tržaški občinski svet se bo sestel nekoliko pozneje, za pokrajinski svet pa so se načelniki skupin dogovorili, da se bo sestel 9. oktobra.

Med ljudmi prevladujejo pozitivni komentariji, saj je Trst v resnici prepričan, da je treba narediti ko-

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

ZA REŠITEV FINANČNE IN UPRAVNE KRIZE

TRŽAŠKI ŽUPAN INŽ. SPACCINI ODLOČNO PODPIRA ZAHTEVE SSG

V kratkem sestanek na deželi, na katerem se bodo dogovorili o konkretnih ukrepih

Župan tržaške občine inž. Marcello Spaccini je včeraj sprejel delegacijo Stalnega slovenskega gledališča, ki ga je seznanila s potekom intenzivnih prizadevanj za rešitev vprašanja sanacije in nadaljnjega delovanja ustanove. S svojo značilno odprtostjo in naklonjenostjo je inž. Spaccini izrazil pripravljenost za nadaljevalne odločilne posege na vseh ravneh, da se končno razreši huda kri-za slovenske gledališke hiše, brez katere bi bilo neopopravljivo osiromašeno kulturno bogastvo našega mesta in vse dežele. Ta svoja prizadevanja bo tržaški župan zastavljal tudi na skupnem sestanku vseh zainteresiranih javnih uprav, ki ga bo sklical deželna Furlanija - Julijska krajina.

Po razgovoru s predstavniki strank ustavnega loka, s predsednikom tržaške pokrajine dr. Zanetijem, z deželnim odbornikom za šolstvo in kulturne dejavnosti dr. Volpejem, s predsednikom deželnega sveta Pittonijem in županom tržaške občine inž. Spaccinijem, delegacija Stalnega slovenskega gledališča za zaupanjem pričakuje izid zaključnega sestanka na deželi Furlaniji - Julijski krajini, ki bo moral izvesti ustrezne ukrepe in omogočiti nadaljevalno delovanje gledališke ustanove, ki letos praznuje svoj visoki jubilej.

Boris Žuljan razstavlja v Kočevju

Prihodnja dva tedna bo v Kočevju, na vabilu vodstva Mestnega salona, razstavljal znani zamejski slikar Boris Žuljan, doma iz Rimenja. Ta pobuda spada k prireditvam med pobratena občina Dolina in Kočevje. Žuljan bo razstavljal nekaj svojih grafik in okrog trideset olj. Odprtje razstave bo drevi, trajala pa bo do 10. oktobra.

V. L.

Predstavitve knjige o tržaškem Krasu

Na sedežu novinarskega kroška na Korzu Italija 12 bo drevi ob 18. uri predstavitev knjige «Tržaški Kras: podoba štirih letnih časov», ki jo je izdala tržaška avtonomna turistična in letovišarska ustanova. Predstavitve se bodo, med drugimi, udeležili predsednik ustanove inž. Tombesi, nekdanji predsednik prof. Cumbat, avtor teksta prof. Pirnetti, avtor fotografij Amistiti ter prof. Matetke, ki je grafično uredil knjigo.

● V Ljudski knjižnici v Ul. Rosario bo danes ob 19. uri otvoritev bibliografske razstave, ki je posvečena Michelangelu Buonarrotiju. Razstavo bo predstavil prof. Decio Gioseffi, direktor inštituta za zgodovino umetnosti na filozofski fakulteti v Trstu.

Danes manj vode v Devinu in Sesijsku

Občinska ustanova ACEGAT sporoča, da bo zaradi popravilnih del na vodovodu «Randaccio» po vsej verjetnosti v čevih nižji pritisk in zato bo danes ponovi med 22. in 3. uro manj vode na področju Devina, Sesijskega, obmoške ceste in morda tudi v kakem mestnem predelu.

Postaji avtobusov 23 in 40 v Lakotiču

ACEGAT sporoča, da bosta od nedelje v Lakotiču, pred trgovino pohištva, ustavljala dva avtobusa prog 23 in 40. Slednji se je pred tem ustavljali sredi križišča.

● V Ul. Kolonji 30 se bo drevi ob 20. uri sestala rajonska konzulta za škorkijo in Kolonjo, ki bo razpravljala o šolskih vprašanjih.

V MALI DVORANI GLEDALIŠČA ROSSETTI

Začetek 29. zdravniških dnevov Urologija tema prve razprave

Med otvoritvijo podelitev študijskih nagrad prizadevnim zdravnikom

Pod pokroviteljstvom zdravniške zbornice tržaške pokrajine, tržaškega zdravniškega združenja in medicinske fakultete univerze so včeraj v mali dvorani gledališča Rossetti pričeli 29. zdravniški dnevi. Prireditve, za katero ima glavne zasluge prof. Enrico Tagliaferro, sovpada letos s 3. zasedanjem juljskih zdravnikov, to je tudi tistih, ki so razpršeni po raznih krajih sveta. Častno predsedstvo so letos podelili prof. Pietru Valdoniju.

Med otvoritveno slavnostjo je prvi spregovoril prav predsednik organizacijskega odbora prof. Tagliaferro, ki se je toplo zahvalil vsem ki so tudi tokrat podprli študijske dneve. Zaradi finančnih težav je bila namreč izvedba te, sicer tradicionalne, prireditve za naše mesto v nevarnosti. Tagliaferro, ki je sodeloval pri organizaciji vseh dosedanjih študijskih dnevov in ki je letos že osemnajsti predsednik organizacijskega odbora, je tudi izjavil, da v prihodnje ne bo več med prireditelji, da pa srčno upa, da

bodo nadaljevali s študijskimi dnevi. Za njim so na kratko spregovorili predstavnik rektorja tržaške univerze Giarelli, predsednik zdravniške zbornice iz Trsta De Favento, deželni odbornik za zdravstvo Tripani ter zastopnik tržaškega župana Lanza.

Sledila je podelitev študijskih nagrad, ki jih je mladim zdravnikom, ki so v zadnjem letu tehtno pripomogli k razvoju medicinskih študij pri nas, v imenu upravnega odbora tržaških bolnišnic podelil odv. Enzo Morgera. Najpomembnejšo nagrado (1 milijon lir) posvečeno spominu dr. Camposa sta prejela dr. Marce Peduzzi, asistent okulistične klinike v Modeni in dr. Maurizio Pandolfi, pomočnik na okulistični kliniki v švedskem mestu Malmö.

Pred začetkom znanstvenega dela je zadržoval prof. Loris Premuda iz Padove imel kratko predavanje o stoletnici tržaškega zdravniškega združenja. Premuda je predvsem govoril o nastanku te organizacije in o njenem začetnem pomenu za Trst.

Prva tema, kateri so se udeleženci zdravniških dnevov posvetili, je bila urologija, to je nauk o bolezni mokril (ledvic in mehurja). Izredno zanimivo so bili posegi znanih strokovnjakov Nicolich, Rossetti, Martelli, primarija urološkega oddelka v tržaški bolnišnici Trevisinija, Dalla Palme, Lasia, Comuzzija ter Della Zotta, ki so se, vsek posebej, posvetili nekaterim specifičnim aspektom vprašanja in luči izkušenj in raziskav. Moderatorske razprave je bil nekdanji primar urološkega oddelka v Trstu de Gironcoli.

Študijski dnevi se bodo nadaljevali danes in jutri. Na sporedu bodo razprave in predavanja o preučevanju starostnih bolezni, ortopediji, o kroničnih obolenjih trebušne slinavke in o srčnih boleznih.

Drevi ob 19.30 bo udeležence v dvorani občinskega sveta sprejel tržaški župan Spaccini.

Šolske vesti

Ravnateljstvo državnega učiteljskega «A. M. Slomšek» s priključeno vzgojiteljsko šolo, sporoča, da bo začetna šolska maša 1. oktobra ob 8.45 v župni cerkvi pri Sv. Ivanu.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

R I Z A N A

(dokumentarna drama)

Dokumentarno gradivo Albin Bubnič
Besedilo Filibert Benedetti
Miroslav Kosuta
Režija Jože Bahčič
Scena Mario Uršič
Glasba Klavdij Palčić
Kostumi Aleksander Vodopivec
Kostumi Marija Vidau

V nedeljo, 28. t.m. ob 16. uri

SAGRA SV. MIHAELA IN RAZNIK GROZDJA V ZGONIKU

JUTRI, 27. t.m., ob 20. uri

Odprtje razstave o trpljenju našega ljudstva med vojno
Odprtje umetniške razstave Antona Miheliča

Nato prosta zabava na dvorišču pri Petelinovih

V NEDELJO, 28. t.m.

Ob 10.30 slovesna maša

Ob 15.00 koncert v cerkvi. Poje operna pevka ob spremljavi mešanega zbora iz Mima

Ob 16.00 nadaljevanje praznika grozdja na dvorišču pri Petelinovih, kjer bo igral in razveseljeval ansambel Lojzeta Furlana.

Nagrade za največji grozd, srečlov, hife in prosta zabava

Razna obvestila

Vodstvo TPPZ vabi vse pevce in orkestraste danes, 26. t.m., ob 21. uri na generarno vajo za nastop v Podgori. Pripravljalni odbor upravičenih posetnikov «Jusarjev» v Trebach javlja, da bo danes, 26. t.m., ob 19.30 v Ljudskem domu v Trebach občni zbor z dnevnim redom: 1. Branje in odobritev statuta; 2. Poročilo predsednika pripravljalnega odbora; 3. Volitev odbora; 4. Razno.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
TRST - ULICA F. FILIATO 10 - 61-20-20

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	692.-
Funt sterling	1408.-
Švicarski frank	253.-
Francoski frank	150.60
Nemška marka	258.10
Avstrijski šiling	36.35
Dinar: debeli	33.50
drobni	33.56

MENJALNICA vseh tujih valut

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

razpisuje

ABONMA

za jubilejno sezono 1975 - 1976

VRSTA ABONMAJEV V TRSTU

Red A (premijski)
Red B (prva sobota po premieri)
Red C (prva nedelja po premieri)
Red D (mladinski v sredo)
Red E (mladinski v četrtek)
Red F (sindikalni - druga sobota po premieri)
Red G (popoldanska predstava na dan praznika)
Red H (mladinski)
Red I (mladinski)
Red J (mladinski)

CENE ZA ABONENTE:

	premiera	ponovitve
Parter I (sredinski sedeži)	16.000 lir	8.000 lir
Parter II (ostali sedeži)	12.500 lir	8.000 lir
Balkon	4.000 lir	2.000 lir

SSG v Trstu razpisuje (razen za premiere v Trstu) tudi družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk v osnovnim abonmaju, h kateremu vsak nadaljnji družinski član doplača 4.000 lir. Mladinski abonma velja za vse sedeže in stane pravo tako 4.000 lir. Po isti ceni nudimo abonma tudi invalidom. Sindikalni abonma stane 7.000 lir. Okoliški abonma (popoldanska predstava na dan praznika) je namenjen občinstvu iz okolice in stane 6.000 lir. Zaradi izrednih organizacijskih težav pri dobavi avtobusov ni v ta abonma vključen prevoz. Zato smo določili nižjo ceno.

Na osnovi sodelovanja in izmenjav obeh stalnih gledališč, italijanskega in slovenskega v Trstu, abonenti SSG imajo na razpolago eno brezplačno vstopnico za predstavo «Sior Todero brontolono» Carla Goldonija, s katero se bo pričela sezona v italijanskem stalnem gledališču Furlanije - Julijske krajine v Trstu.

VPISOVANJE ABONENTOV DO 27. SEPTEMBRA OD 8. DO 14. URE PRI GLAVNI BLAGAJNI KULTURNEGA DOMA, UL. PETRONIO 4, TEL. 734265 TER OD 29. SEPTEMBRA DO 5. OKTOBRA V TRŽAŠKI KNJIGARNI, UL. SV. FRANČISKA 20, TEL. 732487. Dosedanji abonenti lahko tudi telefonsko obnovijo abonma do 27. septembra v Kulturnem domu.

Gledališča

DANES PRVI KONCERT V GLEDALIŠČU VERDI

Danes bo v gledališču Verdi prvi simfonični koncert letošnje sezone. Orkester gledališča Verdi bo dirigiral Gabriele Gandini, kot solist pa bo nastopil pianist Raimondo Campisi. Preostale vstopnice, po ljudskih cenah, na razpolago pri gledališki blagajni.

Včeraj - danes

Danes, PETEK, 26. septembra

JUSTA

Sonce vzide ob 6.56 in zatone ob 18.57. - Dolžina dneva 12.01. - Luna vzide ob 22.04 in zatone ob 12.43.

Jutri, SOBOTA, 27. septembra

DAMJIAN

Vreme včeraj: najvišja temperatura 23,5 stopinje, najnižja 18,1, ob 19. uri 22,2 stopinje, zračni tlak 1015,2 mb, pada, vlaga 80-odstotna, nebo 8/10 pooblačeno, veter 6 km na uro jugozahodnik, morje rahlo razgibano, temperatura morja 21,4 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

DNE 25. septembra 1975 se je v Trstu rodilo 7 otrok, umrlo pa je 5 oseb.

UMRLI SO: 60-letni Giovanni Albonesem 86-letna Elisa Bonavalli vd. Bemina, 71-letni Angelo Benicchi, 84-letna Maria De Nicola vd. Zer, 77-letni Antonio Giorgetti.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(Od 13. do 16. ure)

Pizzul - Cignola, Korzo Italia 14; Prendini, Ul. Tiziano Vercellio 24; Seravalle, Trg Cavana 1.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

(Od 19.30 do 8.30)

Al'Escapulo, Ul. Roma 15; INAM, Al'Camello, Drevored XX, Settembre 4; Alla Maddalena, Ul. dell'Istria 35.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunc: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje - Zgonik: tel. 225-096; Nabrežina: tel. 200-121; Sestijan: tel. 209-197; Zavljat: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

Mali oglasi

ISČEMO hišno pomočnico z nekaj urno zaposlitvijo. Telefonirati 790-156 ob urah kosila.

Prispevki

LETOŠNJE LETO JE BIL V VINOGRADNIŠTVU ZELO TEŽKO

NASVETI OB TRGATVI

Prispevek znanega strokovnjaka inž. Zvonimira Simčiča

Letošnja vinska letina, ki je najprej kazala dobro zaradi padavin v po navadi sušnih mesecih, tako da so se jagode lepo polnile, je začela proti koncu nagibati k slabemu zara- di preobilice dežja, ki je na nabreklih jagodah povzročila gnilobo. Grozilo je, da se bo zato kakovost vina občutno po- slabšala. Zaskrbljeni vinograd- niki so se obrnili na svojo stro- kovno organizacijo, da bi jim pomagala z nasvetom. Zato je Kmečka zveza zaprosila inž. Zvonimira Simčiča, ravnatelja velike vinske zadruge v Brdih in priznanega strokovnjaka ta- ko z znanstvene kot praktične plati, ki ga vinogradniki trža- ške in goriške pokrajine že po- znajo iz predavanj, ki jih je Kmečka zveza priredila že po skoraj vseh naših vaseh, za sle- deči prispevek. Iz njega bodo mogli vinogradniki ob trgatvi iz- vedeti za možne pogoje za o- hranjevanje kakovosti pridelka. Inž. Simčič nam je tudi izrazil pripravljenost, da se v drugi polovici oktobra, ko bomo že mogli oceniti kakovost novega vina, sreča s tržaškimi vino- gradniki, da z njimi izmenja mnenje in jim po potrebi nudi nasvete.

Tajništvo
Kmečke zveze

V letošnjem letu se je vegetacija vinske trte zaradi obilnega deževja izredno razvila. V zvezi s tem je moral vinogradnik kljub rekordno številu škropljenj. Ključno velikemu prizadevanju pa se je skoraj v vseh vinogradih pojavila peronospora.

Najhuje je deževje prizadelo vino- gradniški pridelek ob cvetenju, kar je na splošno povzročilo močan osip. V nekaterih krajih je povzročila škodo tudi loča. No, nazadnje, ko je grozdič priložil zoreti, je napadla še plesnoba. To dokazuje, da je bilo letošnje leto v vinogradništvu zelo težko. Tako smo sedaj pred dejstvom, da še ne dozorijo grozdi propada in se vinogradnik nahaja pred dilemo, kaj ukreniti. V taki situaciji lahko svetujemo le dve možni rešitvi.

V primeru, da bi deževje trajalo še naprej, potem ni druge rešitve, kot potrgati čimprej, čeprav se ne dozorijo grozdi, kajti v nasprotnem primeru bo grozdi v celoti zgnilo. Predelava takega grozdiča pa zahte- va posebne ukrepe. Najprej bomo morali poskrbeti za dodatek grozdi- čev koncentrata in sicer v taki meri, da povisamo odstotek slad- kornja vsaj do minimalne ali pov- prečne stopnje, zahtevane za po- merne cene. Vendar pa te mere ni priporočljivo prekoračiti, ker na ta način brezsilno povečamo strošek in se vinu zmanjša prijet- nost pitja.

Drugi priporočljiv ukrep je raz- sluzevanje mošta. Kaj to pomeni? Takoj, ko dobimo mošt, ga zače- ploamo z 10 do 15 gramov žveple- nega dioksida na hl mošta, ali z 20 do 30 g kalijevega metabisul- fita. Takšen mošt pustimo mi- rovati 24 do 36 ur z namenom, da se očisti. Nato ga pretlačimo, se- veda tako, da izločimo uščedne. Da bi fermentacija potekala v čim- boljšem redu, priporočamo dodati moštu selekcionirane ali čiste gli- vice (fermente). Na ta način zagot- ovimo, da mošt popolnoma prevre in tako dobimo boljše kvaliteto vina.

Največja hiba vina, ki ga pridobi- vamo iz gnilega grozdiča, je, da je podvrženo porjavitvi. To napako spoznamo po tem, da vino, ki je za- določen čas v stiku z zrakov, porjavi. Za ugotovitev te napake je potrebno vino po končani fer- mentaciji in ko nekoliko očisti postaviti na zračni preizkus. V pri- meru, da se po 12 ali 24 urah po- kažejo znaki porjavitve, takšnega vina ne smemo zračno pretčiti. Učinkovito sredstvo, ki preprečuje ta škodljivi pojav, je žvepleni diok- sid. Ker ima vino, ki ga pridobi- vamo iz gnilega grozdiča vse pre- doziranje, je potrebno že mošt ali mošt v fermentaciji ščititi pred do- stikom z zrakov. Med samo fer- mentacijo opravila to nalogo ogli- voj dioksid, ko pa pojenja, nasto- pa nevarnost, da vino porjavi, zgu- bi arome in se začne razvijati oče- na kislina.

Sedaj se po naš vinogradnik spra- sevajo, koliko žveplenegega dioksida dodati, da preprečimo porjavitve. Težko je vedeti vnaprej, vendar pa to lahko preprosto ugotovimo z zračnimi preizkušnjami. Vino na- točimo v kozarec in ga pustimo nekaj dni na zraku ter ga opazu- jemo. V primeru, da ostane vino 24 ali več ur nespremenjeno, po- meni, da je v redu. V kolikor pa se po nekoliko urah ali po enem dnevu pokažejo znaki porjavitve, pomeni, da vino ni stabilno.

Zato moramo pred pretakanjem vina dodati vsaj 5 g žveplenege di- oksida na hektoliter, ali 10 g raz- topljene kalijevega metabisulfi- ta. Če nekaj dni postavimo vino ponovno na zračni preizkus. Če se spremembe ponavljajo, ponovno do- damo vino 2 g žveplenege diok- sida in v postopek ponavljamo, do- kler se porjavitve ne pojavlja več.

Vino, ki ga obravnavamo, je po- slednje navedenega podvrženo počasni oksidaciji, ki se pojavlja med do- zorenjem. Proti temu nezažele-

nemu pojavu, se lahko učinkovito borimo s sredstvom Clarasi DC. Sredstvo je v prodaji v specializi- ranih trgovinah za enološke prepa- rate. To je bel prah, ki ga mo- ramo raztopiti v vodi, v razmerju 1:5. Bolj ko je raztopina bogata, boljše je. Potrebna količina za 100 litrov vina je okoli 30 do 50 g in sicer v sorazmerju z odstotkom gnilega grozdiča. Raztopine ne sme- mo hraniti več kot 12 do 24 ur. Tako raztopino, ki je podobna mle- ku, postopno dodajamo vinu z isto- časnim mešanjem. Dodajanje opravi- mo takoj po prvem pretoku.

Takšen bi bil torej postopek v primeru, če bi deževje trajalo še naprej. V primeru pa, da se po obilnem deževju vreme spremeni na boljše, je treba najprej potrgati gnilo grozdič in z njim ravnanj tako, kot je bilo že rečeno. Zdravo in dozorelo grozdič pa predelujemo na običajen način in opravimo ti- ste postopke, ki so normalni za kvaliteten letino. Tudi v tem prime- ru dodamo po prvem pretoku že o- menjeno sredstvo Clarasi DC, ven- darle v nekoliko manjši količini.

SIMČIČ inž. ZVONIMIR

VPRAŠANJE SLOVENSKE VRTCEV NA OPČINAH

Zagotoviti učne moči in prostore potrebne za vse vpisane otroke

Po sedanjem stanju bi 15 otrok ostalo brez oskrbe

V sredo se je zaključilo vpiso- vanje otrok v otroške vrtce ONAIRC in v teh dneh bodo izbirali in do- ločili, kateri otroci bodo v novem šolskem letu lahko obiskovali vr- tce in kateri ne. Določila govori- jasno. Vsaka sekcija namreč la- hko sprejme največ 35 otrok. Kot pred vsakim šolskim letom, se za- to tudi letos odpira vrsta vprašanj, ki narekujejo staršem vrsto že večkrat poudarjenih in se neizpolnjenih zahtev. To so vprašanja učnih pro- storov, učnih moči itd. Marsikje pa je prvi razlog nezadovoljstva staršev dejstvo, da sploh ne bodo mogli poveriti svojih otrok v var- stvo najnovejšim vzgojnim za- vodom.

Ta problem je posebno občuten na Opčinah, kjer vzdržuje ustanova ONAIRC dve slovenski sekciji o- troškega vrta. Letos so na Opčinah vpisali kar 85 otrok, kar pomeni, da jih bo moralo odpasti 15, če velja pravilo, da sprejme vsaka sekcija lahko le po 35 otrok. Kra- jevno združenje staršev se je ta- koj sestalo in proučilo položaj. Se- stanek je bil v sredo zvečer v o- penskem Prosvetnem domu in se ga je udeležilo lepo število staršev. Uvodne besede je imel predsednik združenja Obzič, ki je na kratko orisal položaj ustanove ONAIRC, vključene v seznam nepotrebnih u- stanov, ki bodo morale v kratkem prenehati s svojim delovanjem in bi morale njihovo mesto prevzeti javne urave.

Obzič je poudaril, da bi zdru- ženje že ob zaključku preteklega šolskega leta predvidelo sedanji po- ložaj na Opčinah ter zato posre- dovalo pri ustanovi in občinski ur- ravi s točnimi predlogi in zahte- vami. Poleg povečanja vzgojnega in pomožnega osebja so openski starši zahtevali, da bi preuredili nekatere shrambene prostore v u- čilnice, ali pa da bi uredili še eno slovensko sekcijo v živih prostori- ših Ustanove istihških beguncev, ki so prešli pod občinsko ustanovo.

Na te predloge je ustanova ONA IRC odgovorila, da jih bo sicer pre- učila, a da bodo zaradi finančnih težav težje izvedljivi, občinska ur- prava pa sploh ni dala odgovora.

Položaj je sedaj skrajno nezado- voljiv in openski starši so z ve- likim gorenjem sprejeli vest, da se bo moralo kar 15 otrok odreči otroškemu vrtcu, kar predstavlja grob in nezalisan udarec najso- vnošnji pravici do šolanja. V ta- menen so starši sklenili, da ne bo- do sodelovali pri selekciji otrok, temveč da jo bodo obsodili. V za- meno zahtevajo, da oblasti zagot- ovijo v vseh vpisanih možnost ob- iskanja otroškega vrta z zagot- ovitvijo novih prostorov in učnih moči. V prihodnjih dneh se bodo glede tega sestali s predstavniki ustanove in občinskega odbora, ki bi se morali z zadovoljive rešitve tega problema, po pripravi tudi na korenite protestne akcije, kot je zasedba vrta.

A.K.

Nove olajšave za domače izvoznike

Vsredzavna zveza trgovcev (Conf- com) je pri finančnem mini- stru dosegla priznanje posebne olaj- šave, po kateri je bil rok, v kate- rem so izvozniki dolžni vložiti ti- skovine A/Export z žigom carinske uprave, podaljšan s 15 na 30 dni. Ufficio Italiano dei Cambi pa je s- posebno okrožnico pojasnil, da se valutni postopek lahko sproži tudi v zvezi s listini valutni operaci- jami, ki so bile doslej oproščene, kolikor se operaterji želijo okori- štiti s kreditnimi olajšavami za izvoz.

V preteklem avgustu številni posegi sanitarne inspekcije

V preteklem avgustu so agenti sa- nitarne inspekcije tržaške občine pre- gledali 2614 tovarn, delavnic, skladi- ši in prodajalnih mest in pijac. Pri tem so preverili 374 vzorcev raz- nih vrst blaga, ki jih nato anali- ziral strokovni kemik občinskega o- bčinskega laboratorija za higie- no in profilakso (112 vzorcev), zdrav- stveni odsek laboratorija (262 vzor- cev) in Vsredzavne ustanove za riž (1 vzorec). Poleg tega so agenti pre- gledali 360 stanovanj, med temi 24 takšnih, ki so bila svoj čas proglase- na za neprimerna za bivanje.

Na podlagi opravljenih pregledov so agenti prijavili pristojnim organom osem prekrškov poročevalne za- kone. V enem primeru gre za ne- spoštovanje pravih o prodaji mlečne- mesa; v enem primeru ni lastnik prodajalnice spoštoval ukaza sanitar- ne inspekcije; v treh primerih gre za prekrške zoper gradbeni pravil- nik (lastniki nepremičnin so dozi- dali brez ustreznega dovoljenja); v e- nem primeru je pek prodajal kruh, ne da bi bilo blago označeno po predpisih; v enem primeru je pro- dajalec manjkala dokumentacija o dobavi kruha; v enem primeru pa je lastnik nekega stanovanja, ki je bi- lo proglašeno za neprimerno, ogre- lo prostore v najem. Končno so agenti prijavili pristojnim oblastem nekega prodajalca, ki je imel v trgovini li- ker, v katerem so ugotovili prisot- nost škodljivih vrst alkohola.

V avgustu se je nadaljevalo red- no pregledovanje morske vode, da bi ugotovili morebitne znake one- snaženja.

Deželna pomoč za lov in ribolov

Na predlog odbornika za kmetij- stvo Del Gubba je delni odbor te dni sprejel zakonski osnutek, ki do- lača finančno pomoč za posege po- krajinskih uprav na področjih lova in ribolova. Po sedanji zakonodaji sme deželna uprava pomagati po- krajinam samo ko gre za zaščito favne, in sicer do največ 50% živih stroškov; po novi normi pa se bo pomoč deželne uprave lahko razte- gnila tudi na druga področja, ki zadevajo lov in ribolov v notranjih vodah. hkrati s tem pa se njen de- lež pri kritju živih stroškov lahko dvigne do 98%.

O zakonu, ki namenja lov in ri- bolovu skupno vsoto 180 milijonov lir, je sinoči razpravljala druga stalna komisija deželnege sveta. Po daljši razpravi je komisija soglas- no podprla novo normo, ki pride ta- ko v najkrajšem času v razpravo pred delni svet.

KMALU URESNIČITEV ŽELJE IN PRIZADEVANJ PREBIVALCEV

V Podgori je vse pripravljeno za svečano odkritje spomenika domačim, padlim v NOB

Svečanosti se bodo pričele že jutri, osrednja manifestacija pa bo v nedeljo Jutri zvečer »Partizanski recital« članov Stalnega slovenskega gledališča

V Podgori mrzlično poteka za- njaj dela za svečano odkritje spo- menika domačim, padlim v NOB, in u- nemim v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Prizadevani domačini za- ključujejo dela na spomeniku in v okolici njega, prav tako pripravlja- jo kulturni program, ki bo sledil priložnostnim govorom.

Za govore je že poskrbljeno. Sve- čanosti bodo odprli domačini: eden bo spregovoril nekaj priložnostnih besed, nato se bodo k besedi ogla- sil župan goriškega mesta De Simo- ni, glavna govora pa bosta imela posl. Albin Škerk v slovensčini in posl. Isacco Nahoum, partizanski ko- mandant, član vsredzavnege odbora ANPI.

V kulturnem programu bodo so- delovali domači slovenski in italijan- ski otroci, domači pevski zbor, Tr- žaški partizanski pevski zbor in go- ba na pihala iz Anhegova. Vse to bo dopoldne, od 9. ure dalje, ko bo zb- rališe pri gostilni Zadruga, sveča- nost pred spomenikom pa se bo pri- čela ob 10. uri.

Ob tej priložnosti je pokrajinski odbor Vsredzavnege združenja parti- zanov Italije izdal proglas z vabi- lom vsem protifašistom goriške po- krajine naj se udeležijo te partizan- ske manifestacije ob 32-letnici prve oborožene akcije v Italiji in zgo- vinski pomembne goriške fronte ter ob 30-letnici osvoboditve.

Tudi goriški župan je včeraj dal nalepiti na oglasnih deskah plakat občine, ki pozdravlja postavitev spo- menika padlim partizanom iz Pod- gore.

Na zadnji seji tržaške občinske- ga odbora, ki je bila v sredo zve- čer, so sklenili, da bo na nedeljskem odkritju partizanskega spomenika v Podgori prisotna tudi občinska de- legacija z mestnim praporom.

Jutri zvečer bo na sporedu spre- vod po podgorških ulicah z nasto- pom godbe na pihala iz Anhegova. Sledilo bo prižiganje kresov. Zatem bo, na pobudo prosvetnega društva »Andrej Pavlagvec«, imelo Stalno slo- vensko gledališče iz Trsta recital na temo Partizanskega vrta.

Drevi seja goriškega pokrajinskega sveta

Drevi, ob 20.30, se sestane gori- ski pokrajinski svet. Na dnevnem redu seje je ostavka dosedanjega predsednika Marina (PR), nato po- bodo volili predsednika. Če bo do- volilo predsednika, če bo do volili tudi odbornike.

Skoro gotovo je, da bo odbor eno- barven, t.j. da ga bodo sestavljali le demokrati. Sinoči se je seste- la kandidatna komisija KD in skoro gotova je predsedniška kandidatu- ra Agatija.

Republikanci so imeli sejo po- krajinskega vodstva v sredo in so sklenili le od zunaj podpreti sre- dinski odbor. Svoj sklep so že spo- ročili demokratiziranim. Socialdemo- kratci pa so imeli svoj sestanek kratki pa so imeli svoj sestanek se- leže sinoči in kaže, da se tudi tu na- nagibajo k zunanji podpori. Sicer pa se ve, da je precej nesoglasja v socialdemokratskih vrstah o tem vprašanju.

Protest kulturnih društev proti obsodbam v Španiji

Kulturna društva v Gorici so iz- razila svoj protest proti obsodbam na smrt španskih rodoljubov. Protest so podpisali zastopniki dru- stev, ACLI, Impegno cristiano, Fron- tierre aperte, Libertà della cultura, Salvemini, Zupančič, Rinasita in knjižna zadruga »Incontro - Sreča- nje«.

Drevi seja občinskega sveta v Sovodnjah

V Sovodnjah se drevi ob 19.30 se- stane domači občinski svet. Na dne- vnem redu seje imajo poročilo žu- pana, volitve zastopnikov občine v Kraško gorško skupnost, v odbore ON AIRC, ONMI in šolski patronat. Raz- pravljali bodo še o draginskih dokla-

di občinskih uslužbencev, o nekaterih javnih delih, kot so dopolnitev javne razsvetljave v občini in o ureditvi ne- katerih občinskih cest. Svetovalci bo- do razpravljali tudi o prevzemu stro- škov za prevoz otrok v vrtec in o- snovne šole ter o prispevku odboru za postavitev partizanskega spomenika v Podgori.

Obvestilo dijakom

Ravnateljstvo nižje srednje šole »I. van Trinko« v Gorici obvešča, da se bo pričelo novo šolsko leto v sredo, 1. oktobra, s šolsko maso. Dijaki naj se zberejo ob 10. uri na šolskem dvo- rišču, od koder bodo šli v spre- stvno profesorjev v stolno cerkev.

Ravnateljstvo slovenske trgovske šole v Gorici obvešča dijak, da se bo šolsko leto pričelo 1. oktobra s šol- sko maso v cerkvi Sv. Ivana. Dijaki naj se ob 8.30 zberejo pred cerkvijo.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

M. Hennequin - G. Duval

ANATOLIOV DVOJNIK

(Le Coup de Fouet)

Komedia v treh dejanjih

Jezikovna in odsk. priredba Janes Negro

Scena inž. arh. Sveta Jovanovič

Kostumi Alenka Bartolova

Glasba Aleksander Vodopivec

Režija ADRIJAN RUSTJA

Danes, 26. septembra, ob 20.30

v župnijski dvorani v DO- BERDOBU.

NEKAJ ZANIMIVOSTI PRED NEDELJSKO SVEČANOSTJO

Pogovor s kiparjem Negovanom Nemcem avtorjem skulpture na spomeniku v Podgori

Skulptura predstavlja devet zapeljiv, ki se v suženjstvu pod fašizmom zapirajo v dlan, ob osvoboditvi pa se dvigajo proti svetlobi in soncu

Kipar Negovan Nemec je v teh dneh gotovo eden izmed najbolj za- poslenih Novogoričanov. Dopoldne- predeva v šolskem centru za bla- govno promet, kjer je zaposlen kot pedagog iz svoje stroke, potem pa pohiti bodisi domov v Bilje, kjer bo kmalu začel graditi atelej, ali pa čez mejo v Podgoro, kjer za- ključujejo gradnjo spomenika pa- dlim borcem. Treba je postoriti še toliko majhnih in večjih stvari, da bo v nedeljo v Podgori vse na svo- jem mestu in v skladu s svečanimi udeležjem ob odkritju spomenika.

Ko ga povprašamo, kakšna bo skulptura, težko okoli 3 tone, kot eden od sestavnih elementov spo- menika v Podgori, pojasnjuje umetni- sko izhodišče, ki ga je upošteval in ga upošteval v umetnem belem namenu. »Zamislil sem si deset za- pestižev človekovih rok, ki tvorijo je- dro in obnem podoba skulpture. V spomeniku so najprej tri zapeljiv- stvenosti in obrnena navznoter, v dlan, s čimer sem hotel ponazoriti obdobje suženjstva in trpljenja Pod- gorcev in vsega našega ljudstva pod fašizmom. Potem se dvoje zapeljiv- začne odpirati, krčevito, kar pome- ni začetek in potek upega z veli- kimi žrtvami in mnogo prelite krvi ob neuničljivi volji za osvoboditev. V tej igri kama se ostala zapeljiv- sta v zaporedju odpirajo in dviga- jo proti svetlobi in soncu. S tem simboliziram osvoboditev, čas pre- bujenja, ko je življenje postalo vred- no človeka.« Ob večerih bo to je- dro človekovih zapeljiv razsvetlje- no rdečo lučjo, kar bo tudi na svo- jski način izražalo kri, prelito za os- voboditev in zmago ter težnjo za so- žitjem med Slovenci in Italijani na tem zemljišnem območju.

Pobudniki za zgraditev spome- nika v Podgori so ga povabili k so- delovanju predvsem zaradi izredno lepega in umetniško izvirnega spo- menika, ki ga je kipar Nemec za- snoval in zgradil na Gradišču nad Prvačino. Poudarja, da je v in- žirju arhitekta Jožeta Cejca iz Go- rice našel dobrega sodelavca, tako da bosta skulptura in spomenik - tega so uredili po načrtih Cejca - tvorila ubrano celoto, ki se bo or- gansko vključevala v naselje Pod- gorje. »Rad sem dal svoje znanje in delo za izpolnitev te plemenite zamisli, pripomniti dalje in pou- darja, da so mu prebivalci Podgo- re radi pomagali pri raznih delih. Model skulpture so najprej obliko- vali v glini, potem pa ga v moč- nem kalupu oditali v umetni beli kamen. Delo je skupaj trajalo oko- li 3 mesece. Bilo je naporno in zahtevno, tudi zaradi obsebnosti- like vročine. Spomenik, se pravi

kompozicija z zapeljiv, bo dolg 3,5 metra, visok in širok pa po 1,7 m.

Ko v predahu med enim in dru- gim opravilom pripoveduje razne podrobnosti o svojem življenju, so- lanju in uspehih, človeka osvosi v svojo neposrednost in skromnos- tjo. »Nimam nobenih težav v Novi Gorici, ki jo nekateri imajo za kul- turno provinco. Potrebno je samo delati in uspeh pride, seveda če je delo kvalitetno in uspešno,« zatrju- je. Ob tem razmišlja o njego- vih uspehih v kiparstvu, ki so šte- vilni in pomembni, če upoštevamo, da je Nemec star komaj 28 let. Na Akademiji je bil učenec akademsko- ga kiparja, prof. Borisa Kalina, ro- jaka iz Solkana, ki je nedavno umrl. Je v drugem letniku Akademije je prejel Prešernovo nagrado za ki- parski avtoportret izdelan iz kam- na. Tedaj so ga tudi izbrali, da je zasnoval in izdelal spomenik slo- vensko - hrvaškemu prijateljstvu in sodelovanju med osvobodilno vojno, v Blaževčih pri Starem trgu ob Kolpi. V tretjem letniku je izdelal idejne osnutke za spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega na- silja na Gradišču nad Prvačino. V četrtem letniku Akademije za liko- vno umetnost pa je ta spomenik iz- delal za svojo diplomsko nalogo. »Vanj sem vgradil tudi 12 ton var- jena železa,« se spominja kipar. Izdelal je tudi nekatere skulpture v okviru kiparske kolonije v Sta- njelu. Leta 1971 je zmagal na jugo- slovenskem natečaju za izdelavo statufetne palice, ki so jo istega leta ob Dnevu mladosti izročili jugoslo- vanskemu predsedniku Titu. Pozne- je je med službenim potovanja v Beogradu in Sarajevu. Tudi spomenik pred muzejem naprav za zveze ju- goslovenske vojske na Banjici v Beogradu je delo kiparja Negova- na Nemca.

Vmes je priredil samostojni raz- stavi v Novi Gorici in Kopru ter sodeloval na številnih skupinskih razstavah v Beogradu, Novem Sa- raju in v raznih krajih Slovenije. Nje- govo najnovejšo delo je skulptura predsednika Tita v predvorju no- vega rolosija podružnice Ljubljans- ke banke v Novi Gorici. Spomenik iz kamna je težak; okoli dve toni in pol, obraz predsednika Tita pa je tako realističen, da učinkuje skoraj tako, kot bi predsednika oziroma njegov obraz gledali na televizij- skih zaslonih. »Preštudiral sem vse fotografije Tita, ki jih je bilo mo- gče dobiti, da bi njegov obraz čim- bolj natančno upodobil,« pojasnju- je časnikiar.

Za skulpturo v Podgori pravi, da ga je smeval in izdelal z ljubeznijo, kot tudi sicer vsa druga dela. Med materiali za oblikovanje mu je naj- ljubši kamen. »Ne morem si pred- stavljal, kako kamen lahko oži- vi v kaj vse, ga je kamen, če prav ga imamo v izobilju na Krasi tako drag kot surovina,« odgovarja na vprašanje o razmerju med kam- nom, to mrtno tvarino za nas lai- ke, ter umetnikom.

Kipar Negovan Nemec ima naro- čil dovolj za prihodnji dve leti. Je to pove dovolj o njegovi umetniški podobnosti in sposobnosti. Želimu mu, da bi v slovenski kiparski umetnos- ti dosegel čimveč, tudi v zadovolj- stvo njegovih rojakov na obeh stra- neh meje na Goriškem.

M. Drobež

ZADNJA PRIREDITEV V SEPTEMBRU

Jutri pričetek srečanja o slikarstvu v srednji Evropi

Istočasno bo odprta razstava slikarja Vittoria Bolaffia

V palači Attens je vse priprav- ljeno za deseto mednarodno sred- njeevropsko srečanje, ki se prične jutri, ob 10.30. V Gorico pridejo strokovnjaki in likovni umetniki iz osmih evropskih držav. O številni udeležbi gostov iz Slovenije smo že poročali. Prav pa je da poudarimo, da bodo Slovenci kvalificirano po- segli v diskusijo in kar je za nas najbolj važno in zanimivo, naš ro- rak prof. Milko Rener bo poročal o bogatem delovanju slovenskih si- karjev v Gorici v prvi desetletjih našega stoletja.

Jutri zjutraj bodo tudi odprli re- trospektivno razstavo slikarja Vi- ttorija Bolaffia, ki se je leta 1883 rodil v Gorici, kasneje pa je v glavno življenje in delal v Trstu, kjer je leta 1931 tudi umrl.

Na jutrišnjem predpoldanski otvo- ritevni svečanosti bo, po prilo- žnosti pozdravil, na sporedu u- vodna beseda prof. Antonia Mara- sija o slikarstvu v državah srednje Evrope v razdobju med leti 1890 in 1930, ob otvoritvi Bolaffiove raz- stave pa bo nato govoril dr. Giulio Montenero. Razstava bo zelo zani- mavna in jo bodo kasneje prenesli v Trst.

Istočasno bo ob priliki odprtja srednjeevropskega srečanja izšla tudi knjiga o slikarski umetnosti Carla Michaelstaedterja, ki jo je napisal prof. Sergio Campailla z ge- novske univerze. Knjigo je izdal in- stitut za medevropska srečanja z denarnim prispevkom goriške hr- anilnice in posojilnice.

Prireditelji so včeraj dobili po- zdravni brzojavki predsednika re- publike Leoneja in predsednika vlade Mora.

Zadnja pot prof. Rada Bednarika

Velika množica ljudi, znancev, prijateljev, šolnikov in bivših di- jakov, se je včeraj posločila od profesorja Rada Bednarika in ga pospremila na njegovi zadnji poti. Prisotni so bili številni ljudje ne le iz Gorice in njene okolice, marveč tudi iz sosednega jugoslovanskega področja ter iz Trsta. Med temi smo opazili prof. Vladimira Klementiča iz Ljubljane, predsednika SKGZ Bo- risa Raceta in številne zastopnike Slovenske skupnosti.

Po verskem obredu v cerkvi na Placitu je na glavnem goriškem po- kopalnišču opravil pogrebni obred msgr. Močnik. Od pokopnika se je poslovalo več govornikov. Proi je bil urednik Novega lista dr. Drago Legiša, ki se ga je spomnil kot dol- goletnega sodelavca, saj je prof. Bednarik urejal goriško stran tega tednika. Politični tajnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka je orisal lik pokopnika, ki ga je označil kot zavednega Slovenca v težkih in lah- kih časih njegovega življenja. Spom- nil se ga je tudi kot enega izmed vodilnih mož SS, saj je bil izvoljen letos za podpredsednika na Gori- škem.

Kot šolnika se ga je spomnil go- riški tajnik Sindikata slovenskih šolnikov prof. Albin Širk, ki je lepo orisal lik tega vzgojitelja. K be- sedu se je oglašil tudi France Gori- šk, ki je v imenu Kluba starih go- riških študentov orisal Bednarikov lik kot lik kulturnika in aktivnega delavca, ki si je v svojem življenju vedno prizadeval za dvig in razvoj slovenskega naroda.

Zalostniko je po govorih zupel mo- škil zbor »Mirko Filej«.

Sestanek uslužbencev prevoznih podjetij

Na sedežu delavske zbornice je bil sestanek uslužbencev prevoznih podjetij. Poročilo je imel delžni tajnik sindikata Tremul. Razpravlja- li so o javnih prevoznih in o mož- nosti ustanovitve javnega konzorcija za avtobusne prevoze na gori- škem območju.

Kino Gorica

VERDI 17.15-22.00 »Terremoto«. C. Heaton in A. Gardner. Barvni film CORSO 17.00-22.00 »Buttiglione di- venta capo del servizio segreto«. J. Duffino. Barvni film. MODERNISSIMO 17.00-22.00 »Sveglia- ti e uccidi«. L. Gastoni in J. M. Volontè. Barvni film. Mladini pod 14. letom prepovedan. CENTRALE 17.30-21.30 »Il conte di Montecristo«. R. Chamberlain in T. Curtis. Barvni film. VITTORIA 17.00-22.00 »Good bay Bru- ce Lee«. L. R. Lung in L. Fei. Barvni film.

NA SEDANJEM POSVETU O PROBLEMIH SLOVENSKEGA ŠOLSTVA V ITALIJI

Prof. P. Petricig: Smernice za poučevanje slovenščine v Beneški Sloveniji

Prof. Pavel Petricig v svojem referatu obravnava problematiko izobraževanja v Beneški Sloveniji in pri tem poudarja, da je treba upoštevati nujnost, da se vsi načrti tega vprašanja uskladijo s celotnim razvojem prebivalstva, namreč z njegovim kulturnim, političnim in psihološkim napredkom. Ta nujnost pa dosega metodološko izbiro med formalističnimi metodami, ki težijo k zakonski uveljavitvi slovenskega izobraževanja in organskimi metodami, ki lahko v vsakem trenutku uresničijo v metodah razvijajo nove, višje oblike zavesti.

Te metode temeljijo na prepričanju, da je danes, v nasprotju s preteklostjo, možno doseči ustrezen odzivni prostor za postopno izpeljavo pobude, hkrati pa tudi predpostavka, da se bo ta odzivni prostor v bodoče razširil. To prepričanje predstavlja tudi upoštevanje dejanskih možnosti uspeha tako pri postopno izvajanih pobudah glede slovenskega izobraževanja, kot tudi pri vzporednem razvoju samozavedanja beneških Slovencev.

Povedati pa je treba, da je razvijanje te organske metode pri uvajanju slovenskega izobraževanja le izhodišče za doseg in institucionalnega slovenskega izobraževanja v slovenskem jeziku. To izobraževanje pa je uresničljivo le ob vseh šolskih komponentah: učenci, učitelji, starši. Slovensko izobraževanje mora postati splošno potreba našega prebivalstva. Predlog za organsko metodo predstavlja postopen proces razširitve začetnega odzivnega prostora.

Opazovalcu se bo zdelo, da predlog za organski razvoj zahteva daljšo pot, komu pa se bo tudi zdelo, da so to pobude ki jih sedaj uresničujemo, prenašajo slovenske, ker da formalistična metoda, ki vsebuje zahtevo po uvedbi neposrednega slovenskega izobraževanja v javne šole, bolj ustreza načelnim zahtevam izrazito političnega značaja kot pa današnjemu dejanskemu položaju in možnosti odziva med prebivalstvom.

V svojem referatu prof. Petricig govori nato o funkciji in metodi, ki pravi, da je treba pojem slovenskega izobraževanja določiti. Običajno ta pojem pomeni, da po tečaju poučevanje slovenske snovi v slovenskem jeziku ali da je slovenski jezik predmet poučevanja in osnovno izrazno sredstvo v šoli. In v tem primeru gre alaj naj bi šlo za slovenski knjižni jezik. To pa je možno v našem zamejstvu le na Tržaškem in Gorškem. Formalistična strategija se zavzema za prenos tega stanja v šole Beneške Slovenije ali za uvedbo pouka slovenskega jezika v državne šole. Organska linija pa se je razvila zaradi izrecnih težav pri uresničevanju enega od omenjenih ciljev.

Organske metode imajo prednost, da upoštevajo tiste metode, ki se razvijajo iz dneva v dan in ki upoštevajo bolj funkcijo kot obliko. Zato v pojem slovenskega izobraževanja vključujemo vse tiste pedagoške pobude, ki se posvečajo upoštevanju ambientalne, kulturne, socialne in jezikovne stvarnosti ter odnosov, ki iz te izhajajo. Vsa ko izkušnje ocenjujemo v zvezi s funkcijo, ki jo ima v zorenju novih položajev.

Tako se upošteva slovensko narečje kot del slovenskega jezika in rabo narečja pri izobraževanju. Ko opredeljujemo metodo dela, moramo torej upoštevati predvsem potrebo, da se v izobraževalne procese vključijo vse komponente družbe in okolja. Za to pa so potrebni ustrezni didaktični prijem, hkrati pa je treba upoštevati tudi različne odzive

ravnine, ki jih v danem trenutku lahko dosežemo.

Ko je govor o delovnih načrtih in vsebini, iz referata prof. Petriciga izhaja, da organske metodologije ne smemo pojmovati kot množico posameznih ločenih pobud, pač pa je treba vsako tako pobudo predstaviti kot dogodek, pri čemer je treba definirati cilje in sredstva, vendar mora vsaka pobuda nositi v sebi kline novih pobud. Organska metodologija ima torej značaj strategije.

Učenje slovenskega jezika kot drugih jezikov ni lahko, če ga izvajamo s šolskimi metodami, posebno če manjkajo osnovni faktorji. Če je pouk preveč formaliziran, je to nova težava za učenca v Beneški Sloveniji, pa naj ta govori slovensko narečje ali tudi ne, kot se dogaja v nižjih predelih Beneške Slovenije. Torej tudi na didaktični ravni more priti do odklanjanja slovenskega pouka. Zato je potrebno da se pouk slovenskega jezika krepko motivira in da se pri otrocih, ki govorijo narečje, dalj časa ustavimo na nižji stopnji jezikovnega formaliziranja. In tudi uvajanje slovenskega narečja kot običajnega jezika v dejavnostih delovnih skupin na primer v zborovskem petju in drugod predstavlja lahko pomemben metodološki sklep, ki mu tudi na masovni ravni lahko priznamo vlogo primarnega elementa.

Petricigovo poročilo v nadaljnjem govoru o tem, da šola ni več zaprta ustanova, ki ne sprejema zunanjih vplivov. In tudi v Beneški Sloveniji imamo že učitelje, ki so stopili v stik s političnimi in kulturnimi krogi. Ker pa je šola obvezni otrok premalo, je marsikateri takšen učitelj moral v nižnjo šolo. Vendar lahko tudi ugotovimo, da se tudi v družinah širi sprejemanje novih pobud in tudi nekateri ljudje, ki zavzemajo odgovorna mesta v javnih šolah ali ki so izvoljeni v razne šolske organe, so že pripravili podpirati delo angažiranih šolnikov. Tega dejstva ne smemo pustiti v nemar.

Ko nato govori o raznih možnih pobudah nadaljuje: Upoštevati moramo, da se eksperimentalno izvenšolsko delo dopolnjuje s samim šolskim delom ob sodelovanju nekaterih učiteljev in učencev. Iz tega izhaja nujnost, da se ta proces še bolj poudari, da se šolsko in izvenšolsko delo med seboj bolj približata. V tem okviru bomo našli mesto tudi za vlogo špestrskega učiteljskega. Verjetno ne treba pomisliti tudi na usmerjanje naše mladine k slavističnemu študiju na univerzah, da bi s tem pripravili kadre za bodočo potrebo.

Pri obravnavanju izvenšolskih pobud prof. Petricig meni, da je osnovna težnja pobud, ki se uresničujejo v šoli in izven nje, že omenjena težnja o postopnem zblizjevanju. Nato je navedel primer posolskega pouka v Gorenjem Tarbilju in nato težnjo, da bi razširili pobudo jezikovnega pouka na vse tiste kraje, kjer bi bilo možno zbrati čeprav v minimalno število šolobveznih otrok. O posolskem pouku pa meni, da ga bodo organizirali posolci, ki bodo nalezili na pozitiven odnos družin in ta pouk bo časovno razsežnejši, da bi se dosegli boljši rezultati.

V zvezi s tem je omenil dve realizirani pobudi in sicer pobudo »Mlade brieze«, ki so jo prvič organizirali septembra lani v Dolenjem Tarbilju, drugič pa v septembru letos v Matjurju. Prve »Mlade brieze« se je udeležilo 28 otrok, druge pa je 55, od katerih je 42 živelo skupaj v hotelu v Matjurju. 13 pa jih je prihajalo iz bližnjih vasi. Ker je prišlo do razširjenja te pobude, je upati, da

se bo ta način razvil zato pa bi bilo treba najti več učnih moči in primernejše prostore. Pri tem je podčrtal, da se je 21 otrok udeležilo prve in tudi druge »Mlade brieze«.

Nadaljnja možnost razvoja je ta, da se v gozditeljskih in sodelovalnih pri doseganju »Mladih briez« poverijo odgovorne naloge, ki bodo seveda bolj kompleksne, kajti le takšni načrti lahko omogočijo številnejšo udeležbo in predvidevajo tudi večje časovne razsežnosti.

V zvezi s takšnimi pobudami je Petricig omenil tudi pobudo »Moja vasa«, ko otroci sestavljajo spise, doma ali v šoli, o svoji vasi in ga pošljejo študijskemu centru »Nediža«. To pobudo so že dvakrat izpeljali in je vsakokrat dala dobre rezultate.

Pri tem je Petricig povedal, da brošura »Vartac« izide v približno tisoč izvodih in je ne dobijo le otroci, ki so pri pobudi sodelovali, pač pa tudi njihove in mnoge druge družine, pa tudi šole, ki jo bodo verjetno uporabljale pri naslednjih pobudah.

V povzetku svojega poročila prof. Petricig zatrjuje, da pobude, ki jih je omenil in prikazal, še vedno zajemajo razmeroma majhno število otrok, hkrati si je

tudi težko zamisliti, da bi šle preko določenih meja, ker ustreza le točno določenim funkcijam. Toda tudi te pobude, kot je tudi pobuda »Moja vasa«, se lahko razvijajo v različne smeri ter lahko prilegejo k sodelovanju otrok o samljenih družin, okrepitjo stike z državo šolo, vzpostavijo stike med otroci različnih vasi in jih pripravijo na nove pobude oziroma posamezne pobude prilagodijo zahtevam mlajše mladine, mladine iz višje srednje šole in tudi univerzitetnih študentov. Čeprav to ni izrecna funkcija teh pobud, so vse te šolske in izvenšolske iniciative kot celota vendarle potrebna osnova za institucionalizirano slovensko izobraževanje.

Končno je v poročilu govor tudi o pobudah za odrasle, kajti v Beneški Sloveniji je treba s slovenskim izobraževanjem začeti od samega začetka na vseh starostnih stopnjah, torej tudi pri ljudeh, ki so angažirani v emancipacijskem procesu beneških Slovencev. Govor je torej o tečajih slovenskega jezika za odrasle, ki bi lahko bili uspešni, če bi imeli na razpolago visoko kvalificirane učne načrte in moči, pa tudi o beneških kulturnih dnevih, o gledališču, o folklornih in drugih manifestacijah.

Prof. D. Bratina: Kakšna naj bosta kultura in vzgoja na slovenski šoli v Italiji

Referat prof. Bratine o temi »Kakšna naj bosta kultura in vzgoja v slovenski šoli v Italiji?« obsega obdelavo vseh bistvenih vprašanj, ki zadevajo možnosti razvoja slovenskega šolstva v Italiji v smislu zadnjih sprememb na šolskem področju. Bratina v uvodu obravnava spremembe, ki so nastale v slovenskem šolskem sistemu kot posledica večje angažiranosti šolnikov in politikov, pa tudi raznih socialnih in političnih sil na področju šolstva. Spremembe, ki so nastale v zadnjih letih, je povzročil seveda hude posledice tudi v šoli in jasno pokazal na nujnost po spremembi, ki pa jo zanika. Jasno je, da je moralo v italijanski šoli priti do sprememb, ko je ljudstvo prešlo iz pretežno kmetijske na industrijsko zaposlitev. Razvoj raznih znanstvenikov in družbenih ved ter nove politične perspektive so še

dejanjskim potrebam današnjega človeka. Jasno je stopilo na dan dejstvo, da je bila šola v kapitalističnih in industrijskih zelo razvitih državah razrednega značaja in je ločevala mladino na osnovi njenega družbenega razrednega izvora, ne pa po kulturni vsebini in vzgojnih metodah, ki so jih predvidevali učni načrti. Življenjski gospodarski razvoj, ki je, slabo ali dobro, spremenil v kakih 15 letih marsikatero in še predvsem italijansko družbo, je povzročil seveda hude posledice tudi v šoli in jasno pokazal na nujnost po spremembi, ki pa jo zanika. Jasno je, da je moralo v italijanski šoli priti do sprememb, ko je ljudstvo prešlo iz pretežno kmetijske na industrijsko zaposlitev. Razvoj raznih znanstvenikov in družbenih ved ter nove politične perspektive so še

pripomogli k temu, da so nastale korenite spremembe še bolj potrebne.

Kultura je postajala čedanje bolj splošna in tudi šola se je torej iz elite strukture spremenila v ljudsko nujnost z obveznostjo določenega, a vedno večjega števila let. Tako je prišlo do množičnega vstopa v višje srednje šole in na univerze tistih družbenih slojev, ki so bili dotlej običajno izključeni iz višjih stopenj pouka. Do te spremembe ni moglo priti brez posledice, ker je prav pri dialogu med dijaki različnih družbenih slojev prišel do izraza opek pogled na kulturno dejavnost in ozkost pedagoških prijemov, ki se v zadnjih petdesetih letih ni spremenili in so torej ostali taki, kakršne je takratni vodilni razred določil za samozadrževanje.

Iz vseh teh razlogov se moramo danes spoprijemati z obširno problematiko šol kot institucije v povezavi s spremembami družbe in s prenosno kulturnih dejavnosti. Zato je nujno, da preverimo pomen, ki naj ga ima šola ob novih potrebah po vzgoji, upoštevajoč dejanske družbene in kulturne pogoje, v katerih se nahaja skupnost in ekonomske zmogljivosti te skupnosti. To je seveda še predvsem pomembno, ko govorimo o slovenski šoli v Italiji, ki se mora, tudi ne upoštevajoč običajno diskriminacijo, spoprijemati s številnejšimi in težje rešljivimi vprašanji kot italijanska.

In mnenja sem, da tudi v strogo omejenih možnostih, ki jih dopušča veljavna zakonodaja, lahko najdemo možnosti, da pod pretežno poskusnega pouka, uvedemo nekatero spremembo, seveda če si zastavimo cilje, ki presegaajo golo obrambo pravice do obstoja, ki je sicer zelo važna, a verjetno ne zadostna več. Naša šola mora s pomočjo vseh manjšinskih organizacij sprožiti kulturno ofenzivo, kajti naša kultura ni še izčrpana in bi lahko postala zelo pomemben dejavnik v deželi in bistvene važnosti v vsedržavnem merilu. Lahko bi razvijali delovanje naše šole na vrsto kulturnih izmenjav z drugimi deželami in okrepili že tesne stike z matično domovino, na katero se najbolj oslanjamo ne le zaradi svoje narodnostne pripadnosti, temveč tudi zaradi vrste zgodovinskih družbenih sprememb, ki so med najpomembnejšimi v Evropi, začnši prav s šolo.

Ko proučujemo naloge in bremen slovenske šole, nikakor ne moremo mimo boja za pravičnejšo družbo, torej tudi v notranjosti naše narodnostne skupnosti. Okrepi je treba torej predvsem spremenjeni koncept kulture, ki se je v zadnjem času oddaljila od zaprtosti same vase. Danes pojmujejo pod besedo kultura kompleks izkušenj in spoznanj, ki so tesno povezane z dejansko strukturo neke družbe. Ne obstajajo torej nižje in višje kulture, civilizacija kot antična barbarstva, temveč različne kulture, ki se razlikujejo predvsem po tem, koliko lahko osvobodijo človeka naravnega in družbenega suženjstva in ga, v našem primeru, rešijo etnično nacionalnih predsodkov s hkratnim občutkom manjvnosti. Tu torej vidimo, v čem se novo pojmovanje kulture razlikuje od starega, razrednega pojmovanja, da ga je pri Slovencih dokončno odpravila narodnosvobodilna borba, a ga je še prejel odločno zanikal Ivan Cankar. Kljub temu pa je toštran meje takšno pojmovanje marsikje še vedno vkoreninjeno.

Tradicionalno pojmovanje kulture seveda vpliva na vzgojni proces šolskega pouka. Družbena institucija ni nič drugega kot skupek oblastvenih odnosov, ki zagotavljajo delovanje institucije same in omogočajo doseg prejšnjih zastavljenih ciljev. Te institucije pa se spreminjajo na osnovi kulturnih, ideoloških, političnih in drugih premikov, ki so tesno povezani z ustrojem družbe, ki se vzporedno s njimi spreminja. Krizo in ščititve šole torej lahko pripisujemo nasprotju med staro usmerjenostjo vzgojnih sredstev, namenjenjo predvsem vzgoji »vodilnega razreda«, in potrebo po drugačni vzgoji, ki jo, čeprav včasih zmedeno, iznašajo vsi podrejeni slojevi, ki so imeli prvič možnost za vzgojo ne zaradi dobirobrnosti vodilnih slojev, ampak zaradi lastne potrebe po razvoju.

Te spremembe so postavile zahtevo po novih pedagoških in vzgojnih prijemih, primernejših novim prijemom pojmovanja kulture. Sicer ne smemo pozabiti, da danes šola ni več edino vzgojno sredstvo in znanje, ki je bilo do pred kratkim monopol učiteljev, je danes doseglo vsakomur. Nasprotno: bogato vsakodnevno kulturno življenje in nove možnosti informiranosti ljudstva izločuje eno tradicionalnih nalog šole in daje mladini sredstva, da na primerjalni osnovi razpravlja o tem, kar je došla v šoli in sili učitelja, da stalno izpopolnjuje svoje znanje in postavlja torej v krizo naloge, ki se ohranja le na nekakšni birokratsko - avtoritarni osnovi.

Kaj potem? Treba je upoštevati novi odnos med šolo in družbo, dejstvo raznolikosti učencev in dijakov, ki prinaša v šolo dialog, čisto pa celo spor, kajti takšna je družba, katere izraz mora biti šola. Vsekakor je živahno okolje boljše od suhoparnega. V taki šoli ima seveda učitelj vlogo sodelavca na učencem razvojni poti. Opusti mora torej vlogo mehanizma ponavljalca programov dejavnosti v deželi in bistvene važnosti v vsedržavnem merilu. Lahko bi razvijali delovanje naše šole na vrsto kulturnih izmenjav z drugimi deželami in okrepili že tesne stike z matično domovino, na katero se najbolj oslanjamo ne le zaradi svoje narodnostne pripadnosti, temveč tudi zaradi vrste zgodovinskih družbenih sprememb, ki so med najpomembnejšimi v Evropi, začnši prav s šolo.

Ko proučujemo naloge in bremen slovenske šole, nikakor ne moremo mimo boja za pravičnejšo družbo, torej tudi v notranjosti naše narodnostne skupnosti. Okrepi je treba torej predvsem spremenjeni koncept kulture, ki se je v zadnjem času oddaljila od zaprtosti same vase. Danes pojmujejo pod besedo kultura kompleks izkušenj in spoznanj, ki so tesno povezane z dejansko strukturo neke družbe. Ne obstajajo torej nižje in višje kulture, civilizacija kot antična barbarstva, temveč različne kulture, ki se razlikujejo predvsem po tem, koliko lahko osvobodijo človeka naravnega in družbenega suženjstva in ga, v našem primeru, rešijo etnično nacionalnih predsodkov s hkratnim občutkom manjvnosti. Tu torej vidimo, v čem se novo pojmovanje kulture razlikuje od starega, razrednega pojmovanja, da ga je pri Slovencih dokončno odpravila narodnosvobodilna borba, a ga je še prejel odločno zanikal Ivan Cankar. Kljub temu pa je toštran meje takšno pojmovanje marsikje še vedno vkoreninjeno.

Tradicionalno pojmovanje kulture seveda vpliva na vzgojni proces šolskega pouka. Družbena institucija ni nič drugega kot skupek oblastvenih odnosov, ki zagotavljajo delovanje institucije same in omogočajo doseg prejšnjih zastavljenih ciljev. Te institucije pa se spreminjajo na osnovi kulturnih, ideoloških, političnih in drugih premikov, ki so tesno povezani z ustrojem družbe, ki se vzporedno s njimi spreminja. Krizo in ščititve šole torej lahko pripisujemo nasprotju med staro usmerjenostjo vzgojnih sredstev, namenjenjo predvsem vzgoji »vodilnega razreda«, in potrebo po drugačni vzgoji, ki jo, čeprav včasih zmedeno, iznašajo vsi podrejeni slojevi, ki so imeli prvič možnost za vzgojo ne zaradi dobirobrnosti vodilnih slojev, ampak zaradi lastne potrebe po razvoju.

Te spremembe so postavile zahtevo po novih pedagoških in vzgojnih prijemih, primernejših novim prijemom pojmovanja kulture. Sicer ne smemo pozabiti, da danes šola ni več edino vzgojno sredstvo in znanje, ki je bilo do pred kratkim monopol učiteljev, je danes doseglo vsakomur. Nasprotno: bogato vsakodnevno kulturno življenje in nove možnosti informiranosti ljudstva izločuje eno tradicionalnih nalog šole in daje mladini sredstva, da na primerjalni osnovi razpravlja o tem, kar je došla v šoli in sili učitelja, da stalno izpopolnjuje svoje znanje in postavlja torej v krizo naloge, ki se ohranja le na nekakšni birokratsko - avtoritarni osnovi.

RADIO VELE VIZIJA

PETEK, 26. SEPTEMBRA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

18.45 Program za mladino: PRIGODE V RDEČEM MORJU
Danes bo na vrsti zadnja prigoda, v kateri ima glavno besedo Monfredi, ki je vzdolž obal Rdečega morja preživel že veliko mesecev in pri tem doživel veliko prigod najprej pri lovu na školjke oziroma bisere, nato z razpečevanjem orožja in sužnje. Toda vsem je prišlo do prve svetovne vojne in Monfredi meni, da je že prišel čas, da s svojim avanturističnim življenjem preneha. Zato skuša urediti svoje zaveze in spraviti v denar še zadnji tovor orožja. Nato se bo odpravil k vojakom. Njegov prijatelj Lavigne pa je že odšel k vojakom, t. j. da Ato Joseph ga prepriča, naj bi opravil še zadnjo pot, ker je našel nekaj interesov za naboje streliva, ki ga je Monfredi skrbel v Mascalici. Za strelivo se zanima arabski mogotec Bender Lascoral s somalske obale, ki je v sporu z nekim verskim voditeljem.

19.15 DNEVNIK

20.00 DNEVNIK

20.40 Srečanja 1975: ENO URO S PATROM ARRUPPEJEM
Pater Arrupe je znan kot »črni papež«, v nasprotju z »belim papežem«, ki je vrhovni poveljatelj katoliške cerkve. »Črni papež« pa je vodja jezuitskega reda, ki mu tudi pravijo, da je »politijski red katoliške cerkve«. Sicer pa je jezuitski red izredno pomembna cerkvena ustanova, ki je dala doslej že 37 svetnikov in 134 blaženih. Nadalje imajo jezuiti na vsem svetu 4000 zavodov in 400.000 mladih ljudi, ki se šolajo v raznih njihovih zavodih in šolah. Samo v njihovem rimskem semenišču se šola 3000 semeniščnikov iz sto dežel sveta. Jezuitski red je znan tudi po tem, da se posveča najrazličnejšim znanostim, tako da predstavlja nekakšen umski vrh katoliške cerkve. Jezuitski red si je ta položaj priboril in prilastil v 400 letih, odkar obstaja oziroma odkar ga je ustanovil Ignacij Lojinski. Trenutni vrhunski »vodja« tega reda pa je pater Pedro Arrupe, ki je po rodu Bask. Pripada torej tisti nacionalni skupnosti, ki živi na Pirenejski in meji med Španijo in Francijo in ki posebno v zadnjih časih kaže očitne znake, da hoče biti svobodna. Odtod tudi številne obsode na smrt francoskih sodišč, ki prav te dni upravičeno razburjajo vso svetovno javnost. Danes bomo prisostvovali enournurnemu razgovoru s paterom Arrupejem.

21.45 Človek in njegova glasba: BURT BACHARACH

22.45 DNEVNIK

Danes v parlamentu in Vremenska slika

DRUGI KANAL

20.30 DNEVNIK

21.00 Due in altalena

Delo Williama Gipsona je prevedla Laura Del Bono,

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

9.10, 11.00 in 15.10 TV ŠOLA: Odnosi in skupnosti, Celica, Ali ste vedeli, Obdelava lesa, Kondenzatorji, V živalskem vrtu, Jesen, Angleščina, Predšolska vzgoja in Risanka

18.20 Pisani svet: NAŠA BESEDA

Naša beseda 75 pomeni v ljubiteljski gledališki dejavnosti mladih pomembno mejnik v načrtnem in organiziranem širjenju pobud ter pri ugotavljanju dejavnega in ustvarjalnega odnosa mladim do gledališča in govornice besede nasloj. Naša beseda 75 demantira črnogledne trditve, češ da se mladi ne zanimajo za kulturne dobrine. Na letošnji zaključni prireditvi, ki je bila maja v Ravnah na Koroskem, smo se lahko ponovno prepričali, da ima gledališka misel na Slovenskem zdravo, trdno in veliko obetajočo osnovo prav v mladih gledalških zagnanostih.

19.00 OBZORNIK

19.15 SREČANJE OKTETOV 75, drugi del

19.45 OD GOTIKE DO BAROKA:

Iz serije Umetnost na jugoslovanskih tleh

Kadar govorimo o monumentalni umetnosti, se Slovenci najraje spominjajo obdobja gotike in baroka na naših tleh. Tudi slovenske TV kamere se v svoji petinajstletni zgodovini večkrat ustavljajo ob največjih spomenikih poznega, srednjega in tudi novega veka. Ponosni smo lahko na dediščino, ki nam jo je zapustila preteklost in sicer naši stari mojstri, pa tudi umetniki, ki jih je k nam zvalil bogat plačnik, željan vsega lepega in novega.

20.30 DNEVNIK

20.50 Tedenski notranjopolitični komentar

21.05 KOVINSKA ZVEZDA, celovečerni film

22.40 Oddaja za stike z občinstvom

23.15 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

20.55 Otroški kotiček, Risanke

21.15 DNEVNIK

21.30 OKLOPNICA, celovečerni japonski film

23.00 Slovenski zbori

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 13.35 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Simf. skladbe; 18.55 Vokalni ansambel; 19.10 Na počincah; 19.20 Jazz; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 22.10 V plesnem koraku.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 17.30, 18.30, 21.30, Poročila; 7.15 Glasba za dobro jutro; 8.40 Jutranja glasba; 9.00 Folklorna glasba; 9.15 Popevke; 11.05 Orkester Bacharach; 10.35 Poročila; 11.30 Od melodije do melodije; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Kulturni pregled; 15.30 Pianist Franco Casanova; 15.45 La Vera Romagna; 16.30 Z nami je; 17.45 Tops Pops; 18.15 Kulturna panorama; 19.00 Parada orkestralnih melodij; 18.30 Pevski zbori; 20.00 Prens RL; 20.30 Pisana glasba; 21.00 Glasba in zvoki; 22.00 Literarna oddaja; 22.10 Dva orkestra; 22.30 Simf. koncert.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 19.00 Poročila; 8.30 Jutranje popevke; 9.00 Poročila in jaz; 11.10 Izbrani programi; 12.10 Četrta spored; 23.20 Strnjena komedija; 14.40 Radijska nadaljevanka; 15.00 Program za mladino;

16.00 Sončnica; 17.05 Komorna glasba; 17.40 Pisan glasbeni spored; 19.30 Nove ital. popevke; 20.20 Simf. koncert; 22.20 Ponovno na sporedu.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.40 Lahka glasba; 8.40 Kake in zakaj; 8.55 Melodrama; 9.30 Nadaljevanka; 10.35 Poletni spored; 12.40 Alto gradimento; 13.00 Hit Parade; 13.55 Dva komika; 14.40 Plošče; 15.00 Neapeljske pesmi; 15.40 Glasbeno-govorni spored; 18.35 Plošče pod vedrim nebo; 21.19 Dva komika; 21.30 Popoff.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 14.00, 16.00, 20.00 Poročila; 9.10 Glasbena matineja; 10.05 Radijska šola; Slika v modrem in zelenem okvirju; 11.15 Po Talijanih poteh; 12.20 Z nami doma in na poti; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Popevke brez besed; 14.30 Priporočamo vam...; 15.10 Mladinski zbori; Skopje, Celje in Kotor; 16.30 Napotki za turiste; 16.45 »Vrtljak«; 17.00 Človek in zdravje; 18.00 Aktualnosti; 18.20 Poletni divertimenti; 19.05 Ogledalo našega časa; 19.15 Zvočni signali; 20.40 Ansambel H. Burkata; 20.50 Lahko komedija; 21.00 Stop-pops 20; 21.13 Oddaja o morju; 00.05 Literarni nokturno; 00.15 Alice Coltrane.

Horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne izubijajte časa s podrobnostmi. Posvetite več pozornosti družinskim vprašanjem.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Nastopile bodo manjše težave v organizaciji vašega dela. Nekdo vam bo dokazal svojo ljubezen.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Ne zavrnite nekaterih zelo ugodnih ponudb. Nekoliko napeto vzdušje v družini.

RAK (od 23. 6. do 2. 7.) Preden sprejmete novo delo, izpolnite stare obveznosti. Ne pozabite ure z dragimi prijatelji.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Danes bo sreča na vaši strani. Ne izrabljajte svojega vpliva na najmlajše.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne sprejemajte ponudb od oseb, ki kažejo površnost. Posvetite večer najljubšim opravilom.

TEHTNICA (od 23. 9. do 22. 10.) Z neko solidno podporo boste zaključili važno posel. Popolno razumevanje v družini.

SKORPIJON (od 23. 10. do 22. 11.) Izredno zanimiv dan za umetnike. V čustvenem pogledu bodo izpolnjene vse vaše želje.

STRELEC (od 23. 11. do 22. 12.) Postavite se po robu brezbriznosti svojih sodelavcev. Seznanili se boste z zanimivo osebnostjo.

KOZOROČ (od 21. 12. do 20. 1.) Uspešno boste opravili delikatno nalogo. V teko večera boste prejeli prijetno vabilo.

VODNAR (od 21. 12. do 19. 1.) Ne ločite se nobenega posla, zakaj sreča danes ni na vaši strani. Ljubosumni boste.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Da bi se mogli z uspehom boriti proti nasprotnikom, uporabite ostru sredstva.

Prof. M. Pirjevec: Slovenski jezik na tržaški filozofski fakulteti

Prof. Marija Pirjevec je govorila o položaju, ki ga imata na filozofski fakulteti v Trstu slovenski jezik in slovenska književnost. Študij slovenske in v Trstu tridesetletno tradicijo, kajti uvedli so ga kot drugi svetovni vojni v oddelku za slovensko filologijo, na katerem pa se upoštevata le slo

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

KOLESARSTVO

V končnem sprintu zmaga Poggialija pred Baronchellijem in Battaglinom

Startalo je 74 kolesarjev, na cilj pa jih je prispelo le 44

PORDENON, 25. — Roberto Poggialija je zmagal na drugi izdaji kolesarske dirke po Furlaniji. Poggialija je skupno z Baronchellijem in Battaglinom privedel do cilja, v končnem sprintu pa je bil najhitrejši in je tako zasluženo zmagal.

Proga je bila za kolesarje dokaj naporna, saj je startalo kar 74 kolesarjev, na cilj pa jih je prispelo le 44. Čeprav sta bila odsotna dva boljša kolesarja kot Francesco Moser in Roger De Vlaeminck, vseeno je bila dirka zanimiva, saj so si tekmovalci močno prizadevali, da bi si že v uvodnem delu dirke zagotovili večjo prednost. Tako je bilo več poskusov pobegov, ki pa so se vsi izjalovili.

Petnajst kilometrov pred ciljem pa so Poggialija, Baronchelli in Battaglin z ostrim sprintom presenetili vse in se sami podali do cilja. Za ostalo glavnino pa je bilo prekasno, da bi spet ujela »trojico«.

Vrstni red

1. Roberto Poggialija (Filotex), ki je prevozil 227 km v 4.44 s po povprečno hitrostjo 39,540 km na uro
2. Baronchelli (SCIC)
3. Battaglin (Jollyceramica) z istim časom
4. Riccomi (SCIC) po 10"
5. Panizza (Brooklyn)
6. Maggioni (Jollyceramica)
7. Bortolotto (Filotex)
8. Gavazzi (Jollyceramica) po 15"
9. Bitossi (SCIC)
10. Antonini (Jollyceramica) z istim časom.

Jutri v Celovcu
MI Alpe-Adria

Jutri bo v Celovcu druga izdaja Mladinskih iger Alpe-Adria, ki se jih bodo udeležili mladinske reprezentance Koroške, Slovenije in Furlanije - Julijske krajine. V raznih športnih disciplinah bo nastopilo preko 200 mladink in mladincev.

Lani so bile te igre v Vidmu in največ kolajne je osvojila reprezentanca Slovenije.

PADALSTVO

EP V PORTOROŽU

V vodstvu ZDA

PORTOROŽ, 25. — Na evropskem padalskem prvenstvu v Portorožu so

Gianni Rivera bo spet, po številnih polemikah v zvezi s predsedniškim mestom pri Milanu, stopil na igrišče in bo začel s treningi. Sedaj pa se slavi »golden boy« pridno zabava v nočnih barih. Denarja mu ne manjka, elegantnih oblik tudi ne.

«DIRKA PO FURLANII»

KOŠARKA

«TROFEJA DEL NEGRO»

Na jutrišnjem turnirju v Trstu tudi Industromontaža in Canon

Turnir prireja Servolana - Pallacanestro Trieste bo nastopil z novim Američanom Taylorjem - Favorit je Canon iz Benetk z odličnim Stahлом

Po uspelem Borovem turnirju v Dolini bo v Trstu pred začetkom italijanskih prvenstev nov zanimiv košarkarski dogodek. Servolana bo namreč jutri in v nedeljo priredila nov mednarodni košarkarski turnir za »Trofejo del Negro« v spomin prerojenega umrlega tržaškega košarkarskega sodnika.

Na tem turnirju bo kot gost iz Jugoslavije nastopila Industromontaža iz Zagreba, ki bo letos igrala v prvi jugoslovanski ligi in ki se je že lani odlično izkazala na tržaškem turnirju, saj je v finalu za prvo mesto le za eno točko izgubila proti Snaderu.

Poleg jugoslovanskih košarkarjev pa bodo nastopili še Canon iz Benetk, ki je v predprvenstvenih tekmah presenetil zaradi izredno dobre igre; Pallacanestro Trieste, ki je bil na Borovem turnirju drugi, in Servolana, kot organizator.

SPORED TURNIRJA

Jutri, sobota, 27. 9.
19.30: Servolana — Pall. Trieste
21.00: Canon — Industromontaža ZG

Nedelja, 28. 9.

9.30: Finale za 3. in 4. mesto
11.00: Finale za 1. in 2. mesto

Vse tekme bodo v telovadnici CUS v Ul. Monte Cengio v Trstu. Po našem mnenju, je na tem turnirju favorit Canon iz Benetk, ki ima odličnega Američana Edda Stahla, ki naj bi bil prav tako dober kot Hawes, ki je bil pred leti glavni stebel beneskega moštva. Canon pa uvršča še nekaj dobrih košarkarjev, kot reprezentanta Car-

srečanja v telovadnici v Nabrežini za člane 30.9. ob 20. uri, za mladince pa 2.10. ob 20. uri.

Blizanje

ZSSDI obvešča, da zapade rok za vpisovanje v bližnjo 4.10. in da bo tekmovalje 7.10. ob 20. uri.

ŠPORT NA TV

Clay — Frazier

1. oktobra

RIM, 25. — Italijanska televizija (prvi program) bo posredno v sredo, 1. oktobra ob 20.40 prenašala boksaški dvoboj za svetovni naslov teške kategorije med Clayem in Frazierjem. Dvoboj bo namreč v Manili v sredo zjutraj ob 3.15.

Na Padričah se je uspešno zaključil 4. športni teden Gajev. V ženski odbojki je prišlo do velikega presenečenja. V finale sta se uvrstili Slova in Kontovelj, ki je osvojil 1. mesto. Na sliki: prizor z tekme finalistov

ZADNJA VEST

Stevenson (Kuba)
bo ostal amater

CIUDAD MEXICO, 25. — Teofil Stevenson, olimpijski in amaterski svetovni prvak v teški boksaški

NOGOMET

JUTRI V RIMU ZA EVROPSKI POKAL

Reprezentanca brez nobenih sprememb
S Finsko bo težje kot proti mladincem

Še polemike v zvezi z Mazzolo - Rocca bo igral - Savoldi dosegel dva gola

FIRENCE, 25. — Italija je torej premagala mladince s 5:0. Zmaga proti juniorjem je bila seveda predvidena. Savoldi je končno prišel do gola (dosegel je dva zadetka), Causio je dosegel edini gol v drugem polčasu. Rocca je igral vseh 90 minut, reprezentanca pa je zadovoljila le v prvem polčasu.

Ce je bil pred dnevi optimizem v italijanskem taboru na visku, pa se sedaj že poraja strah pred srečanjem s Finsko. Pravijo, da bodo Finci nastopili z obnovljeno postavbo, da ne bodo tako naivni kot v Helsinkih, ko so proti Italiji nerodno izgubili z 0:1. Skratka, tudi Finska postaja za Italijo nevarnost.

Medtem pa se polemike glede izključitve iz reprezentance Sandra Mazzola še niso poglele. Mazzola je trenutno najboljši italijanski nogometaš in to je tudi potrdil v italijanskih pokalnih tekmah, ko je pri Interju odlično igral, obenem pa se uveljavil kot strelce. Če nastopajo drugi starejši nogometaši kot Facchetti, Zoff, kakor naj bi ne igral tudi Mazzola? Bearzot in Bernardini pa sta že sestavila reprezentanco in Mazzola si bo lahko ogledal sobotno tekmo s Finsko doma po televiziji.

Italija bo jutri proti Finski v Rimu igrala s tisti postavbo, ki je v sredo nastopila proti mladinski postavi. In sicer: Zoff, Rocca, Roggi, Benetti, Bellugi, Facchetti, Graziani, Pecci, Savoldi, Antognoni, Morini. Danes bodo italijanski reprezentanti dopotovali v Rim, popoldne pa bosta zvezna selektorja Bearzot in Bernardini uradno objavila reprezentanco.

Reprezentanca Finske

Trener finske reprezentance Aulis Rytönen je objavil seznam reprezentantov, ki bodo jutri igrali proti Italiji. Ta pa je: Enckelmann, Vihtilae, Tolsa, Maekynen, Ranta, Jantunen, Haiskeinen, Suomalainen, Toivola, Rissanen, Paatelainen.

Edini poklicni nogometaš v finski reprezentanci je Tolsa, ki nastopa v belgijskem moštvu Beerschot.

APPIANO GENTILE, 25. — V prijateljski nogometni tekmi v okviru priprav na srečanje s Finsko je italijanska reprezentanca izpod 23 let premagala selekcijo mladincev z 11:1 (3:0).

BUDIMPEŠTA, 25. — V drugi skupini za evropski nogometni pokal so v Budimpešti igrali tekmo med Madžarsko in Avstrijo. Zmagali so domačini z 2:1.

V tej skupini je začasna lestvica

naslednja: Wales 8 točk (5 odigranih tekem), Avstrija 5 (4), Madžarska 5 (5), Luksemburg 0 (4).

LA VALLETTA, 25. — V prvem kolu za pokal UEFA je Sperting iz Lizbone z 2:1 (1:0) premagal domače moštvo Sliema Wanderers.

BRNO, 25. — V prijateljskem mednarodnem nogometnem srečanju med 1:1 (0:0). Gola sta dala: Masny (CSSR) in Risi (Svica).

NEAPELI, 25. — Italijanski prvotilec Napoli bo jutri odigral ob 21. uri prijateljsko nogometno tekmo z grškim moštvom, ki igra v prvi ligi. Ethnikosom. Grška ekipa uvršča med drugimi tudi urugvajskega napadalca Calcaterra, ki je lani v prvenstvu dosegel 20 golov.

MONZA, 25. — V prvem srečanju »anglo-italijanskega pokala« je Monza premagala Wycombe z 1:0. Gol je dal Perassin v 19. minuti igre.

V PRIJATELJSKI TEKMI

Spet zmaga
Komna

Kras — Komen 1:3 (1:2)

KRAS: Purić, Renzo Milić, Štoka, Blažina, Žužić, Klavdij Černjawa, Ljubuški, Sergej Husu, Marjan Černjawa, Pertot, Darjo Guštin (v.d.p. Valentino, Panizutti, Husu, Rebulin).

KOMEN: Gulić, Švagi, Terčon, Bratuš, Guš, Gec, Kobau, Turk, Kovac, Čencić, Ebert, v.d.p. Mezinac in Uršić.

STRELCI: v 16. p.p. Ljubo Milić, v 13. in 44. min. d.p. Uršić, v 55. min. Turk.

Krasovi nogometaši so se v sredo drugič pomerili s komensko ekipo v prijateljski tekmi ob umetni razsvetljavi na posebnem igrišču. Tudi tokrat je ekipa z onkraj meje zmagala in po rezultatu bi rekli s precejšnjo lahkoto.

Ce se omejitmo na prvi polčas, so bili domačini celo boljši in so imeli več časa terenskega premoč. Dobro je delovala sredina igrišča, ključni akcije pa niso bili povsem posrečeni. Domačine je povedel v vodstvo Ljubo Milić z močnim strelom točno pod prečko. Pred tem je isti igralec s podobnim strelom težko zaposil vratarja. Komnu je s hitrimi protinapadi uspelo priti prav blizu gola, a Ebert in Kovac sta bila dokaj nespretna. V drugem polčasu se je zaradi menjav Kras izkazal za šibkejšega, medtem ko so za Komen prav nova igralca Mezinac

in Uršić največ pripomogla do zmage. Komen razpolaga s homogeno ekipo, ki igra hiter nogomet. Igra je bila zanimiva in predvsem v prvem polčasu, ko sta si bili ekipi enakovredni, na dobri ravni. Tekmi je prisostvovalo sorazmerno precejšnje število gledalcev.

O. G.

Nocoj na Opčinah
zadnje poteze

Nocoj se bo v rekreativnem krožku Poleta na Opčinah zaključil odprt šahovski turnir, katerega se udeležuje 14 šahistov. Turnir, ki je s kakovostnega vidika na zelo visoki ravni, je slabše uspel po udeležbi, saj je prisotnost domačinov relativno majhna. V dosedanjih 3 igranih dnevih so odigrali skoraj v celoti 11 kol. Zadnje partije bodo na sporedu nocoj, z začetkom ob 20. uri. Na časni lestvici vodita z 10 točkami mojster Filipovič in Koren. Filipovič je tudi edini, ki je doslej zmagal vse partije. Danes se bo srečal s Korenom, Benedičem in Picinijem. Koren pa bo imel za nasprotnika še Duška Jeliničiča, ki ima sedaj na lestvici 8 točk, danes pa bo odigral tri partije in ima torej možnost, da osvoji drugo mesto. Če bo časa dovolj, bodo po zaključku turnirja odigrali še brzoturnir.

K. B.

14. slovenske
športne igre

POP

Zbirališče dvodnevnega POP bo jutri, v soboto, ob 18. uri na Vrhu pri Sovodnjah.

Zbirališče za enodnevni pohod bo v nedeljo, 28. septembra, ob 8. uri na sedežu prosvetnega društva »Jezero« v Doberdobu.

Odbojka

ZSSDI obvešča, da bodo odbojarska

IZIDI

Moški
100 m: 1. Mennea (It.) 10"1, 2. Kolensnikov (SZ) 10"3, 3. Silov (SZ) 10"3.
200 m: 1. Muster (Svi.) 21"1, 2. Nash (Kan.) 21"2, 3. Vladimirov (SZ) 21"2.
500 m: 1. Viren (Fin.) 1'34"8, 2. Koussis (Gr.) 1'34"8, 3. Fava (It.) 1'34"8.

1.500 m: 1. Fontanella (It.) 3'46"8, 2. Wollstein (ZRN) 3'46"9, 3. Kourits (Gr.) 3'47"8.

Disk: 1. Simeon (It.) 62.58 m, 2. De Vincentis (It.) 62.38 m, 3. Tuokko (Fin.) 62.22 m.

Višina: 1. Moreau (Bel.) 220 cm, 2. Brokken (Bel.) 218 cm, 3. Del Forno (It.) 210 cm.

800 m: 1. Savić (Jug.) 1'49", 2. Djondji (Alž.) 1'49"4, 3. Litvočenko (SZ) 1'49"7.

400 m ovire: 1. Paris (Gr.) 50"8,

«MEMORIAL ZAULI»

ATLETIKA

P. Mennea spet najboljši
Med zmagovalci tudi Savić

Videmčan Enzo Del Forno komaj tretji

CAGLIARI, 25. — Na 12. atletskem tekmovalju za »Memorial Zauli«, ki je bil tokrat v Cagliariu, je bil Pietro Mennea spet najboljši v teku na 100 m z dobrim časom 10"1. Italijanski sprinter, ki je štartal dokaj slabo, je nato prehitel vse nasprotnike in zaslužen zmagal pred sovjetskima zastopnikoma Kolesnikovom in Silovom. Od ostalih rezultatov naj omenimo zmago Američana Fosterja na 110 m ovire s 13"4, kar je izenačenje rekorda tega memoriala.

Na 800 m je bil najboljši Jugoslovijan Savić, ki je zanesljivo premagal Alžirca Djondjija in Sovjeta Litvočenko.

JADRANJE

Balkansko prvenstvo v Portorožu

Romun Horja
prvak

PORTOROŽ, 25. — Na balkanskem jadralnem prvenstvu je bil danes razmeroma ugoden veter in so v vseh treh razredih opravili po dve regati. V razredu »optimist«, kjer nastopajo tekmovalci do 14. leta starosti, so tekmovalje tudi zaključili. Balkanski prvak je Romun Horja, drugo mesto je pripadlo njegovemu rojaku Romakiju, tretji pa je Grk Zagoritis. Najboljši Jugoslovijan Bidišić je pristal na 8. mestu. V razredu »leteči Holandec« sta v 4. in 5. regati zmagala Puh in Miklavc, pa tudi drugo mesto je pripadlo jugoslovanski posadki Žoričic — Grbavec. Na sporedu je le še ena regata, vendar imata jugoslovanski posadki v skupni razvrstitvi že tolikšno prednost, da bosta zagotovo osvojili prvi dve mesti. Precej nejasen položaj pa je v razredu »fin«. Danes sta dosegli v 4. regati prvi dve mesti Grka Padiouisa in Hadzi-taulis. Ker pa morda komisija rešiti še vrsto protestov, je skupna uvrstitve po 4. regati še sporna.

L. O.

Kontovelci v Maribor

Kontovelci košarkarji se bodo jutri in pojutrišnjem udeležili dveh turnirjev v Mariboru. Kontovelj je že več let vzpostavil stike z mariborskim klubom Marles in medsebojna srečanja med obema društvi so postala že tradicionalna.

Kontovelci bodo odpotovali v Maribor z dvema ekipama, in sicer mlajšimi, ter z ekipo letnikov 1960 in 1961.

Italijanke spet uspešne

CALI, 25. — V drugem kolu svetovnega košarkarskega ženskega prvenstva je Italija spet zmagala. Italijanke so namreč premagale Južno Korejo z dvema točkama razlike in so se tako uvrstile v finale.

IZIDI 2. KOLA

SZ — Mehika 61:31
Italija — Južna Koreja 61:59
Japonska — CSSR 70:58

Prvo mesto na letošnjem nogometnem turnirju za »Puntarjev memorial« je osvojila enajsterica Costalunga. Žal, v finalu ni bilo slovenskih enajsteric. Zmagala je zaslužen Costalunga (na sliki), ki ji čestitamo za uspeh

Spet smo se vkrcali v »leteči tramvaj« An 25 b, ki je zaropotal po vzletni stezi in se začel počasi dvigati prav čez vso Buharo. Ležala je pod nami kot lepota vzhoda, vsa rdečkastorjave in opečnate barve, vendar je bilo prav od ted videti in čutiti vsu njeno skladno in zanimivo urbanistično zasnovo. Pa sem se ob preletu čezno spomnil na verze velikega perzijskega pesnika Hafiza, ki je v eni izmed svojih nesmrtnih gazel omenil tudi lepoto Buhare, ko je zapisal:

O, če bo Turkinja iz Siraza hotela vzeti moje si srce, ne bom skopalil: Samarkand, Buharo pred njeno ji položil bom noge...

Eden izmed številnih namakalnih kanalov v pušavi Kizil-Kum

Maj v deželi Sovjetov
ODKRITJE
SREDNJE AZIJE

Srednjeazijsko sonce pa je sijalo in žgalo tako kot takrat, vzelo mi je kaj kmalu tudi tisto malo sence, ki sem jo tudi našel. Ni mi preostalo drugega kot spustiti se po strmih navzdol, loviti ravnotežje in puščati za seboj oblake prahu ter dohiteti ostale, ki so bili že izginili med grmičevje saksaula na poti proti avtobusu, ki je v daljavi rumenel kot majhen čmrlj na robu ceste.

Med hitenjem sem nabiral puščavsko cvetje, nekaj pa sem ga izruval, in to s težavo, s koreninami vred iz sipkih puščavskih tal. Najboljši namen sem namreč imel, da bi vsaj nekaj tega cvetja prinesel domov in ga zasadil na domačem vrtu. Zato sem to cvetje s koreninami vred ves čas imel v hotelskih kozarcih, polnih vode in ga po številnih peripetijah prinesel domov. Tudi zasadil sem ga doma na vrtu. Vendar hudo dvomim, če so bo prišlo. (Kajti potem se je pri nas v Ljubljani začelo junijsko deževje in rastline iz puščave Kizil-Kum so na mojem vrtu začele ob dežju veneti, namesto rasti. Zato hudo dvomim, če se bodo te rože, izrgane izpod svojega podnebja, prijele pod našim podnebnjem. Morda pa se bodo, kdo ve? Če ne letos, pa bodo morda vzcvetele prihodnjo pomlad.)

Avtobus je hitel Buhari nasproti in spet smo začeli srečavati tipične uzbeške kolhozniške hiše ob cesti. To so hiše, podobne belim arabskim puščavskim hišam z ravnimi strehami in so kockastih oblik. Vendar pa so bile te, v nasprotju z arabskimi puščavskimi hišami, sivkasto ilovnate barve, saj so grajene iz nežgane, surove in mokre ilovice. Ko smo se tako zaustavili pred eno izmed takšnih hiš, nam je gospodar pojasnil, zakaj pri gradnji ne uporabljajo žgane opeke.

»Iz mokre ilovice grajen dom je poleti hladen,« nam je pojasnil.

»Zdaj je mnogo boljše kot nekoč. V sleherno hišo smo zdaj dobili ogrevanje na zemeljski plin,« je ponosno dejal. To mi je postalo takoj jasno, ko smo zvedeli, da leži puščava Kizil-Kum, kot skoraj vse puščave sveta, na neizmernih količinah zemeljskega plina in nafte. Tako je tudi s puščavo Kizil-Kum.

Prijazni uzbeški kolhoznik se je rad pogovarjal naprej, ko pa smo se poslavljali, je dal roko na prsi, se mi priklonil in izrekel eno samo besedico: »Salam«. V tej besedi in njegovi kretnji z roko na srcu je bilo nekaj tako starodavnega in globokoga, neka tako stara odkritosrčna in prefinjena kultura ter bonton, da mu skoraj nisem znal odzdraviti. Kajti s tem je hotel povedati, da je njegovo srce odprto in čisto, brez zlih namenov, arabska beseda salam pa je označevala kulturo in civilizacijo, ki sta semkaj prišli že v sedmem stoletju. V naše stoletje pa nas je v tem hipu hkrati povrnila tudi skupina malih Uzbečkov s posebnimi očki, ki so nas, sredi puščave Kizil-Kum, prosili za žvečilno gumo.

Takoj po kosilu smo se odpeljali na buharsko letališče. Tudi tu nas je pozdravilo številno, raznobarvno cvetje, drevesa, trate. Kot da nisi prišel na letališče, temveč v kar lepo urejen, domač in ljubezniv park.

V sedanost me je povrnil pogovor s slučajnim sopotnikom, znanim sovjetskim inženirjem, doktorjem znanosti in graditeljem namakalnih prekopov na tem območju.

»Kot gotovo veste iz zgodovine, so bili ti predeli že nekoč, v zgodnjem razdobju zgodovine teh krajev, bogato obdelani in prepreženi z namakalnimi prekopmi. Vode je tod, kljub puščavi, dovolj, samo napeljati jo je treba in tako vrniti tlor njihovo plodnost. To so dobro vedeli že stari in najstarejši prebivalci teh krajev, vendar pa jih je zgodovina, oziroma so jih osvajačji, ki so tod križarili od Aleksandra Makedonskega naprej, neneneh rušili in tudi Timurjev poskus, da bi na silo, z ujetniki spet obnovil stare prekope, je v nekem smislu propadel.«

»Podoben kot v starem Egiptu,« sem mu segel v besedo.

»Da. Toda šele sovjetska oblast je v nekem smislu omogočila in nadaljevala tam, kjer so v zgodovini nekoč začeli in tudi uspešno uporabljali umetno namakanje polj za kmetijske kulture. Jasno je, da je to danes prav pod sovjetsko oblastjo mnogo lažje, ker tu ne gledamo niti na sredstva niti na mehanizacijo, ki nam omogočajo, da smo se lotili tudi tako velikanskega projekta, kot je povezava dveh tako velikih in mnogovodnih rek, kot sta to Sir Darja in Amu Darja. Tu, na tem območju smo zgradili, če mi dovolite pripomniti, tudi doslej najdaljšo in največjo umetno reko na svetu, Karakumski kanal, ki povezuje več kot tisoč kilometrov daleč glavno mesto našega Turkeстана Ašhabad s Sir Darjo.«

»V puščavi Kizil-Kum sem imel priložnost videti enega izmed takšnih vaših namakalnih prekopov. Priznam, da sem bil presenečen in hkrati tudi ponosen, ko vidim, kako ljudje trgajo neplodna tla puščavam in ustvarjajo plodna tla za nadaljnji napredek teh, sicer tako ogromnih prostranstev,« sem ga prekinil.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglašni oddelki,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica
Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82

Naročnina
Mesečno 1.750 lir — vnaprej: polletna 9.500 lir, celoletna 17.500 lir.
Letna naročnina za inozemstvo 23.500 lir, za naročnike brezplačno revije «Dana»
v SFRJ številka 1.50 din, ob nedeljah 2.— din, za zasebnike mesečno 24.—
letno 240.— din, za organizacije in podjetja mesečno 30.—, letno 300.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 6

26. septembra 1975

Za SFRJ Ziro račun 50101-603-45361 «ADIT» • DZS • 61000 Ljubljana
Gradišče 10/II nad. telefon 22207

Oglaš Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 250, finančno •
upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sozolja 250 lir. «Mali oglasi» 100
lir beseda. IVA 12%. Oglasi za tržsko in gorisko pokrajino se naročajo pri
oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.F.I.

Izdaja in tiska ZIT - Trst

MEDTEM KO SE V EVROPI MNOŽILO PROTESTI PROTI KRVAVI REPRESIJI

Današnja seja španske vlade odločilna za usodo na smrt obsojenih domoljubov

Če bodo obsodbe potrjene, bo le Franco lahko ustavil krvnikovo roko - Evropski parlament zahteval od EGS, naj v znak protesta zamrzne vse trgovinske odnose z Madridom - Obotavljanje deveterice

MADRID, 25. — Življenje šestih španskih domoljubov, ki so jih vojska sodišča v Madridu in v Barceloni prejšnji teden obsodila na smrt, je privezano na tanko nitko. Jutri bo kot vse kaže o njihovi usodi razpravljala vlada, ki se bo sestala v palači Pardo na redni tedenski seji. Če bo — kot predpisuje pot — notranji minister formalno seznanil kolege s sklepom poveljnikov vojskarskih okrožij, ki sta večkrat potrdila smrtni obsodi, bo lahko le predsednik države Franco ustavil ravnanje roko, sicer se bo jekleni obroč «garrote» zadrgnil okrog vratu mladih antifasističarjev že v soboto jutraj.

Po vestih iz krogov politične opozicije kaže, da se v Madridu že v teku priprave za izvršitev smrtnih obsodbe, ki jo je vsa demokratična Evropa ožigosala kot zločin proti človeštvu. Težko je predvideti, kaj bo jutri sklenil ministrski svet, čeprav se širijo vztrajne govorice, da je tudi v Madridu sami odpor proti zločinski represiji zelo močan. Kot

smo poročali je vsaj pet ministrov zagrozilo z odstopom, če Franco ne bo pomislil obsojenih domoljubov. Viadri glasnik je sicer demantiral vse govorice o sporih in nasprotjih, demanti pa je izvenel skrajno neprepričljivo, rekli bi celo, da je potrdil vse domneve o nasprotjih med liberalnejšimi veljaki režima in skrajno desnic, ki se zavzema za politiko trde roke in brezobzirne represije.

Danes dopoldne se je španska vlada sestala na pripravljem sestanku, ki je bil posvečen jutrišnji redni seji. Odsoten je bil le zunanji minister Pedro Cortina Mauri, ki je v New Yorku, kjer se udeležuje zasedanja generalne skupščine OZN.

Čeprav se o dnevnem redu ni zvedelo ničesar, politični komentatorji domnevajo, da je bil posvečen skoraj izključno vprašanju smrtnih kazni, ki sta jih izrekli vojskarski sodišči in reakcijam na te obsodbe v svetu. To je posredno potrdil tudi državni svetnik Antonio Maria De Oriol, ki je poudaril, da «španija ne

bo trpela nobenega vmešavanja v njene notranje zadeve, zlasti pa ne glede usode obsojencev». Oriol je dodal, da španska vlada odločno zahteva spoštovanje svoje neodvisnosti in ob koncu z neverjetno nestrannostjo se poudaril, «da je pripravljena sodelovati z vsemi za izboljšanje pravne ureditve za mirno ljubo in plodno sodelovanje».

Usoda šestih španskih domoljubov je zaradi tega v največji meri odvisna od izida političnega boja med zmernimi in skrajnodesničarskimi veljaki španskega režima, v manjši meri pa tudi od mednarodnega pritiska, zlasti se, če bo ta pritisk stvaren in se ne bo omejil le na splošne pozive za milost. Zmernejši, ki so imeli še do pred kratkim ključno polozaje v državi in ki so poskušali stopiti na pot postopne liberalizacije, so se morali umakniti pod pritiskom desnice, ki meni, da bo le krvava represija omogočila režimu, da se obdrži čimdlje na nogah. Če bodo zgubljeni tudi jutrišnji bitki, bo v daljši perspektivi padla tudi vlada Ariasa Navarrra, ki velja za zmerneža in ki se je postavil kot protitež grobi politiki prejšnjega premiera Carrera Blanca, katerega je ubila pred dvema letoma bomba eksplozija.

Medtem se po vsej Španiji nadaljuje val aretacij. Danes je policija aretirala v San Sebastianu deset domnevnih pripadnikov baskovske organizacije ETA, ki so obtoženi teroristične dejavnosti in obvožen propagande. Z njimi je število aretiranih v zadnjih dneh naraslo na 260, kar po eni strani dokazuje, kako je Francova policija še močna in učinkovita v represiji, po drugi strani pa je to tudi dokaz, kako razširjen je med ljudstvom odpor proti diktaturi, edinemu fašističnemu režimu v Evropi. Izraz tega odpora so tudi bombe, ki so danes ponovno eksplodirale v središču Madrida in opustošile «Melia - Princessa».

O položaju v Španiji je danes razpravljal tudi evropski parlament, ki je zahteval od Evropske gospodarske skupnosti, naj zamrzne trgovinske odnose s Španijo v znak protesta proti obsodbam domoljubov. Parlament je zavrnil predlog britanskih konservativcev in francoskih degolstov, ki so hoteli le formalen poziv k milosti in je odobril socialistično resolucijo, ki je zahtevala zamrzitev vseh trgovinskih odnosov s Španijo, dokler ne bosta zajamčeni svoboda in demokracija. Če bodo države članice EGS sprejele to zahtevo, bo začasno ukinjen preferenčni gospodarski sporazum, ki je bil podpisan lani. Vse kaže pa, da se EGS ne bo odločila za tako radikalen korak. Po vestih iz Pariza se deveterica še pogaja za skupni nastop pri španski vladi, vendar le na humanitarni osnovi. Tudi Italija, ki bi bila kot predsednica skupnosti dolžna dati take pobude, ne kaže nobenega namena prekomerno zaostri odnose s Španijo, kjer imajo

italijanski velekapitalisti znatne gospodarske interese.

Protestno resolucijo proti divjanju španskega fašističnega režima so poslali danes španski vladi švedski konvinski, poljski odbor za solidarnost s španskim narodom, lizbonski delavci in predsedniki deželnih svetov vseh italijanskih dežel, belgijska vlada pa se je z diplomatskim korakom uradno zavzela za usodo obsojenih domoljubov. Najbolj odločna pa je bila vsekakor švedska vlada, ki je zagrozila kar s prekinitvijo diplomatskih odnosov, če ne bo Franco pomislil obsojencev.

Iz Cadiza medtem sporočajo, da je pristaniško poveljstvo prepovedalo italijanski ladij «Paolo D'Amico» pristane. Uradno sporočilo se sklicuje na zdravstvene norme, češ da je italijanska ladija imela v cisternah okuženo vodo, zelo verjetno pa je, da gre za bojot, ki so ga španske oblasti odredile kot represalijo za sklep italijanskih pristaniščnikov, ki bojkotirajo vse španske ladije.

PRI POLETU IZ BITBURGA (ZRN) V ITALIJO

Strmoglavili štirje starfighterji: ob življenje vsi vojaški piloti

Nesreča se je pripetila takoj ob vzletu: baje so letala trčila v nizko vzpetino na hribovitem področju - Žalostna zgodovina «lovca» in «bombnika»

Razbitine italijanskih lovcev

(Telefoto ANSA)

strmoglavilo v Španiji, toda zaradi čisto drugačnih razlogov (pomankanje goriva). V tem primeru pa gre za štiri letala, ki se komaj 20 km od letališča raztreščijo na majhni vzpetini. Zdi se, da je treba izključiti slučajno trčenje med poletom, ker so preiskovalne oblasti našle prizadeta letala na tleh v skoraj ravni črti.

Predsednik republike Giovanni Leone je poslal svojemu kolegi sozolja. Tudi minister za obrambo Forlani je izrazil svoje sožalje. Že danes popoldne so odpotovali v Zahodno Nemčijo številni častniki vojnega letalstva, jutri jutraj pa bodo odpotovali člani preiskovalne komisije.

Na koncu naj navedemo še nekaj podatkov o nesrečah, ki so se pripetile letalom vrste «starfighter». Zahodna Nemčija je izgubila 171 letal od 843. Holandska 21 od 138, Belgija 24 od 112, Danska 5 od 49, Norveška 5 od 51. Hude so bile izgube tudi za Kanado (83 na 239) in za Japonsko (73 na 296).

Britanska gornika preplezala Everest v petih tednih

KATMANDU, 25. — Nepalsko zunanje ministrstvo je sporočilo, da sta britanska gornika Douglass Haston in Doug Scott kot prva preplezala jugozahodno steno Everesta. Gornika sta postavila s svojim podvigom še drug rekord, saj sta rabila do vrha gore samo pet tednov.

SAN SALVADOR, 25. — Salvadorsko zunanje ministrstvo je sporočilo, da je danes razpisalo njegovi funkciji generalnega konzula v Genovi Oscarja Ernesta Rosalesa. Kot je znano je bil konzul aretiran, ker je večkrat prodal grobovskim bankam ukradene obveznice.

V PRVEM POLLETJU 1975

UGODNI POSLOVNI USPEHI DRUŽBE «ASSICURAZIONI G.»

Še vedno težave v zavarovanju proti prometnim nesrečam in tatvinam

BENETKE, 25. — Pod predsedstvom sen. C. Merzagore se je večkrat sestel v Benetkah upravni svet zavarovalnice Assicurazioni Generali. Na seji so med drugim odločili o bilancu poslovanja v prvi polovici letošnjega leta, ki so jo zavarovalnice dolžne sestavljati na osnovi zakona št. 216 iz lanskega leta.

Poročilo upravnega sveta prinaša najprej glavne podatke o delovanju zavarovalske grupe: glavna zavarovalnica in trideset kontroliranih družb je v prvem letošnjem polletju skupno kasiralo za 1.005 milijard lir premij, kar predstavlja povečanje za 16,8% v primeri z ustreznim razdobjem lanskega leta. Pri tem niso všeta medsebojna pozavarovanja. Premije, nabrane na tujih tržiščih, predstavljajo 66,6% celotnega inkasa. Če poleg grupe Assicurazioni Generali upoštevamo tudi pridružene zavarovalnice, pri katerih je «Assicurazioni Generali» prisotna z vsaj 10% glavnice, se skupna vrednost kasiranih premij dvigne na skoraj 1.500 milijard lir.

RIM, 25. — Claudio Francisci, avtomobilski dirkač, ki je bil ugrabljen pred enim tednom, je bil osvobodjen danes ponoči nedaleč od svojega stanovanja v Ul. Panama 96. Po nepotrebnih vesteh je družina odšla okrog 300 milijonov lir odkupnine.

Francisci se je vrnil domov okrog 4. ure jutraj v spremstvu svojega prijatelja dr. Rossija, ki poveljuje oddelku policijskih agentov na sodišču. Policija ga je na kratko zadržala takoj po osvoboditvi, popoldne pa je moral k namestniku državnega pravdnika, ki vodi preiskavo. Ugrabljenec je v pogovoru s časniki karjir poudaril, da je bil ves teden zaprt v majhni in temni sobi in da so ga banditi priklenili z verigo k postelji. Dodal je tudi, da se je banditov zelo prestrašil in da je zato vestno izpolnjeval njihove ukaze. Tudi zaradi tega je dal preiskovalcem le malo podatkov, ki bi jim lahko koristili pri lovu na bandite.

Kot rečeno naj bi Franciscijev oče plačal za sina 300 milijonov lir odkupnine, čeprav so ugrabitelji sprva zahtevali nad milijardo. Kaže, da je gradbenik imel precejšnje težave za izplačilo odkupnine, ker je v slabih odnosih z bankami. Carlo Francisci, ki je bil še do pred nedavnim eden od najmočnejših rimskih gradbenikov, je imel velike težave s pravico zaradi nedovoljenih ložnic v rimskem predmestju. Neki pretor je podpisal zanj zaporni nalog, vendar pa se je možakar izognil zaporu, ker je pravočasno zvedel za nevarnost in je pobegnil. Vrnil se je šele, ko je kasacijsko sodišče umaknilo zaporni nalog. Kljub temu pa ima od tedaj težave z bankami, saj so mu na ukaz sodstva zamrzili tekoči račun. Šele po posegu svojih vplivnih prijateljev je lahko zbral znatno vsoto in plačal odkupnino za sina. Kaže tudi, da je v tem času vselej zavrnil sodelovanje s preiskovalci in se je šele danes odzval vabilu sodstva, naj sodeluje v preiskavi.

Claudio Francisci je bil ugrabljen prejšnji četrtek, ko je bil pri prijatelju v mehanični delavnici in je popravljal avto, s katerim bi moral tekmovali v dirki formule 3. Banditi so najprej uprizorili rop in šele nato so odvedli dirkača s seboj. Ugrabitve Claudia Franciscija je sedmi primer ugrabitve v zadnjih sedmih mesecih v Rimu. Pred njim so bili letos ugrabljeni Gianni Bulgari, Giuseppe Di Gennaro, Claudio Giachicini, Amedeo Ortolani, Fabrizio Andreuzzi in Giuseppe D'Amico. Z izjemo kasacijskega svetnika D'Amica je bilo ujetništvo Franciscija najkrajše.

Na sliki: Francisci z ženo takoj po osvoboditvi. (Telefoto ANSA).

OMOGOČITI ŠOLANJE

(Nadaljevanje z 2. strani)

točno vojno del avstro-ogrske monarhije, vsaj na papirju to določilo že obstajalo. Reforma, ki jo sedaj snujejo, pa bo korenito spremenila stroj višje srednje šole. Ščasoma bodo uvedli obvezno desetletno šolanje, dodatni dve leti pa bosta odpirali vsem dijakom možnosti za vključitev v delo ali za nadaljnje šolanje. Gre torej za usmerjalni pouk, ki ne bo avtomatično zapiral vrat v nadaljnji študij nikomur, kot se to dogaja tistim, ki po končani osemletki ne gredo na gimnazijo. Odpravljena bo torej selekcija ob vpisu na srednjo šolo in prav tako bodo odpravljene bistvene vsebinske razlike v prvih dveh letih srednjega šolanja.

Ob zaključku svojega posega je Lipužič pojasnil stanje šolstva na področjih, kjer živijo narodnostno manjšine. Dejal jc, da imajo v Prekmurju skupne dvojezične šole, v katerih je uporaba slovenščine in madžarščine na enakovredni ravni, v obalnih občinah pa imajo, na osnovi mednarodnih sporazumov, šole s slovenskim in šole z italijanskim učnim jezikom. Omenil je še, da ima albanska jezikovna skupnost na Kosovu možnosti rabe svojega jezika tudi na univerzitetni ravni.

Sledil je pregled o razvoju in problematiki slovenskega osnovnega oziroma dvojezičnega obveznega šolstva na Koroskem, ki ga je podal direktor znanstvenega inštituta ZSO iz Celovca dr. Avgustin Malle. V referatu podaja natančen pregled kratenja pravice koroskim Slovincem, od druge polovice prejšnjega stoletja pa do danes. Vsekakor bomo o tem referatu še poročali.

V drugem delu zasedanja je spregovoril prof. Darko Bratina o tem, kakšna naj bosta kultura in vzgoja v slovenski šoli v Italiji. Sledil je referat prof. Pavla Petriciga (ki ga je zaradi odsotnosti predavatelja prebrala Ziva Gruđen) o smernicah za poučevanje slovenščine v Beneški Sloveniji in prispevek prof. Marije Pirjevec o rpoljozaju slovenskega jezika na filozofski fakulteti v Trstu. Vsa tri poročila podajamo v daljšem izveščku na 4. strani.

Danes se posvet nadaljuje z vrsto dokumentarnega in statističnega gradiva o stanju slovenske šole v Italiji. Tudi današnje zasedanje bo v mali dvorani Kulturnega doma z začetkom ob 16. uri.

Nalezljiva obolenja v tržaški pokrajini

V obdobju med 15. in 21. septembrom je bilo v tržaški pokrajini razmeroma nizko število primerov nalezljivih obolenj. Vsega skupaj je občinski zdravstveni funkcionar zabeležil 18 primerov. Največ oseb je zbolelo za nalezljivim vnetjem jeter in sicer 5. V ostalem pa je bilo stanje sledeče: garje 4 primeri, škrlatinka 1, otroško vnetje črevesja 2, ošpice 2, rvmatična infekcija 1, norice 2, vnetje priušesne slinavke 1.

● Rajonska konzulta za Sv. Vid in Staro mesto, ki se bo sestala drevi ob 20.30 v Ul. Colautti 6, bo razpravljala o gradbenih dovoljenjih in solških vprašanjih.

● Drevi ob 20. uri bo v krožku «Che Guevara», Ul. Madonina 19, prof. Stelio Spadaro govoril o temi «Reforma šole — zaposlovanje mladih — nov gospodarski razvoj».

Občni zbor osebja otroških vrtcev Onaire

V ponedeljek se je sestalo na občnem zboru osebje zaposleno v vrtcih, ki jih vzdržuje organizacija Onaire. Na zboru, ki so ga oklicale sindikalne organizacije CGIL, CISL in UIL, je prislo do izrazite zlasti skrb pripradatelja osebja ob skorajšnjem začetku novega šolskega leta. Po zakonu se mora namreč organizacija Onaire razpustiti, glede nadaljnje zaposlitve prizadetega osebja pa je vprašanje še vedno odprto. Na zboru so nadalje obravnavali vrsto drugih vprašanj, kot so zlasti pomankanje učnih moči, izplačilo zaostankov zaposlenemu osebju in druga. Predstavniki osebja se bodo v prihodnjih dneh sestali s pristojnimi funkcionarji tržaške občine — ta naj bi prevzela v lastno režijo sedanje vrtce Onaire — in tržaške pokrajinske uprave.

V Portorožu kongres združenja anatomov

V portoroškem Auditoriju se je včeraj začel 16. kongres združenja anatomov Jugoslavije, ki se ga udeležujejo tudi večje število strokovnjakov in znanstvenikov iz 17 držav Evrope, Azije in Amerike. Na kongresu je prisotnih več ugodnih gostov, med drugim članica predsedstva Socialistične republike Slovenije Anica Kuhar, predsednik republiškega komiteja za zdravstvo Anton Sazarič in rektor ljubljanske univerze Janez Milčinski. Na kongresu bodo obravnavali 125 referatov, glavna tema pa bo raziskovanje žlez z notranjim izločanjem. V dnevih kongresa bo v Auditoriju odprta razstava o razvoju strotni dejavnosti in pedagogski dejavnosti, znanstvene in pedagoške javnosti jugoslovanskih inštitutov za anatomijo in histologijo z embriologijo. Razstavo so posvetili 30-letnici osvoboditve in 20-letnici ustanovitve Združenja anatomov Jugoslavije. L. O.

PRVI SMRTNI PRIMER KUŽNE BOLEZNI V GELI

Otrok devetih mesecev umrl za salmonelozo

CALTANISSETTA, 25. — Salmoneloza je zahtevala eno živitev, tokrat v Geli, kjer je umrla 9-mesečna deklica Fortunata Nicastro. Otroka so sprejeli 13. septembra na zdravljenje v univerzitetno kliniko v Mesino, od koder pa so jo starši na lastno pest odpeljali domov. Nekaj ur po povratku v družinski krog je deklica izdihnila.

Epidemija salmoneloze se medtem skoraj nezadržno širi v Avellinu, ker dan za dnem odkrivajo nove primere. Neapelska bolnišnica Cutugno, ki je edina bolnišnica za kužne bolezni na jugu, je preobremenjena in marsikatero otroka so prenesli v otroško bolnišnico «Santobono», ki je med drugim tudi bolj opremljena za zdravljenje posledic salmoneloze. Osmelnje primere kužne bolezni so zabeležili tudi na Severu, vsekakor pa ne gre za epidemioološki pojav kot na jugu in zlasti v pokrajini Avellina, kjer so danes odkrili še 16 primerov okužbe. Po podatkih pokrajinskega mi-

krobiološkega zavoda so doslej v Avellinu opravili nad 1.100 analiz, ni znano pa kolikošile je število okuženih.

Zaradi epidemije je šolski skrbnik v Avellinu na zahtevo občinskega sodnika odgodil datum odprtja šol na 13. oktober, ker bodo preventivno razkužili vsa šolska poslopja, otroški vrtci pa bodo zaprti še v naprej, dokler ne bo epidemija dokončno mimo.

Namestnik neapelskega državnega pravdnika dr. Sant'Elia, ki je pred dvema dnevyoma odredil aretacijo dr. Malzonija in dr. Guarina, je danes zaslial štiri Guarinove sodelavce. Preiskovalci hočejo dokončno ugotoviti, kdaj je ravatelj pokrajinskega laboratorija obvestil zdravstvene oblasti o prvih primerih salmoneloze, kar je odločilnega pomena za preiskavo. Dr. Guarino trdi namreč, da je dr. Malzonija telefonsko obvestil že 25. avgusta, pokrajinskega zdravnika dr. Carpiella pa 8. septembra. Od zaslišanih ni nihče odločno potrdil Guarinovih izjav, omenili pa so nekatere okoliščine, ki naj bi dokazovale, da je bilo pričevanje šefa avellinskega laboratorija verodostojno. Kljub temu pa je še brez odgovora vprašanje, zakaj so začeli v laboratoriju z analizami šele konec avgusta ali v začetku septembra, če so že sredi julija zabeležili prvi smrtni primer salmoneloze.

VOJNA ZA DROBIŽ

Poveljstvo milanskega odreda finančnih stražnikov je v teh dneh znatno okrepilo tako imenovani «evalutni» oddelki. Agenti tega oddelka bodo od sedaj strogo nadzorovali trgovine, da ugotovijo, če trgovci redno pošilje, ali pa prisili kupca k dodatnemu nakupu, češ da nimajo drobiža. Agenti bodo hkrati začeli tudi neizprosno boj proti tistim, ki nagrabijo drobiža in ga nato «prodajo» trgovcem po znatno višji ceni kot je nominalna vrednost.

Ni težko predvideti, da bodo trgovci na drobno odselje v velikih škripcih: če bo nakupil drobiža na skrivnem tržišču, bo trošil po nepotrebnem denar, če pa se bo odločil, da si bo kako že pomagal brez drobiža, ima lahko težave s pravico. Vzemimo primer: ko mi trgovce namesto sto lir trdnjen enako vrednost v bombonih, mi dejansko ne da sto lir, pač pa le vsoto, ki jo je on plačal za bombone in zato ne gre več za enakovredno izmenjavo. Po drugi strani pa trovev plačuje darke in, z njegovega vidika, je seveda neumnost, da bi daljal bombone po odkupni ceni.

Vprašanje je tudi s pravnega vidika zelo zapleteno in bi bilo lahko kvečjemu predmet za učeno razpravo sjezičnega dohtarja, ki ne bi znal kako trati drugič svoje čas. Rešitev, ki jo predlagajo trgovci je veliko enostavnejša: zakladno ministrstvo naj kupi modernejše stroje, da bo lahko proizvajalo zadostno količino kovancev.

Ceprav imamo razumevanje za težave trgovcev, smo pa vsekakor prepričani, da je v največji zaleti naveden smrtnik, ki se napot: k blaginji, le da bi poravnal svoj dolg. Če sprejmemo kot veljaven princip barantanja, zakaj ne dovolijo tudi nam, da za hektogram kave odštemo eno znamke, ki so nam jih vsilili na pošti ali pa plačamo trmavsko okrožnico z bomboni? Hm, zanima nas, do kam bi se peljali, če bi na železniški postaji kupili vozovnico s pristnim domačim piščancem? Ker so že tako redki, se nam zdi pravična cena vsaj vozovnica za Helinsko. Vsiitjuje se nam še eno vprašanje: radi bi se znebili starega pohištva: da ga lahko peljajo na davčno interjevalnico in z njim poravnali za eno leto naš dolg z državo?

POMEMBNI MEDNARODNI POLITIČNI PREMIKI NA VZHODU

Podpora kmetov Sadatovi politiki na Bližnjem vzhodu

Kakšne perspektive razgovorov med Izraelci in SZ na diplomatski ravni? Tesna povezava Palestincev in domačega prebivalstva v južnem Libanonu

KAIRO, 25. — Okoli 10.000 kmetov je danes zasedlo trg pred predsedniško palačo v egiptovskem glevenem mestu. Udeleženci manifestacije so podprli politiko predsednika Sadata na Bližnjem vzhodu. Manifestanti so vzklicali med drugim, da odobravajo politiko egiptovskega predsednika in da so solidarni z njim ana poti svobode, osvoboditve in mirus. V tem primeru je šlo za drugo manifestacijo v podporo predsedniku Sadatu po podpisu drugega začasnega sporazuma z Izraelom. Prejšnji teden je več tisoč delavcev manifestiralo na kairskih ulicah proti palestinskemu voditelju Jaserju Arafatu.

Te manifestacije so brez dvoma le sporeden odraz političnih dogajanj v Egiptu in sploh na Bližnjem vzhodu. Brez dvoma egiptovske oblasti skušajo pridobiti čimširo ljudsko podporo za politiko, ki jo nameravajo izvajati v prihodnjih mesecih in morda celo letih. To domnevo potrjuje na primer med drugim, tudi dejstvo, da so egiptovske oblasti, oziroma univerzitetne zve poskrbele na pobudo vlade za vključitev študentov, ki so do sedaj obiskovali visoke šole v Siriji. Teh študentov je baje nekaj čez 200. Zavezanitev odnosov s Sirijo zaradi nedavnega sklenjenega sporazuma z Izraelom je nedvomno postavila v ospredje tudi to vprašanje.

Če k temu dodamo še vesti, da bodo verjetno ZDA posredovale Egiptu nekatere vrste orožja, potem se lahko sklepa, da je v bistvu v teku precejšen premik, ki pelje proti taboru zahodnih držav. Za doseg sicer formalno zahteva ustavnih določilnih vrst orožja Egiptu se je zavzel sam ameriški predsednik Ford, ki je menil, da se Egipt nagiba vedno bolj proti Zahodu. U-poveštevati pa je treba tudi, da bo v kratkem egiptovski predsednik

Sadat obiskal Združene države A-

merike. Ali se je na Bližnjem vzhodu res nekaj spremenilo, ali so nastale bistvene spremembe, ki terjajo drugačne odnose med raznimi silami, ki nastopajo na tem področju? Vse kaže, da se je to res zgodilo. Ta rezultat bi bilo treba pripisati vstrajnemu delu ameriškega državnega tajnika Kissingerja, ki je postavil vse svoje sile, da bi rešil vsaj najbolj pereča vprašanja na Bližnjem vzhodu. Vse kaže, da je ameriškemu državnemu tajniku to tudi posrečilo.

Kako odgovarjajo drugi na te spremembe? Morda je najbolj zanimiva vest, ki je prišla danes iz New Yorka in ki govori o srečanju med sovjetskimi zunanjim ministrom Gromikom ter izraelskim zunanjim ministrom Ygaizem Allomom. Kot je znano, je Sovjetska zveza prekinila diplomatske odnose z Izraelom leta 1967, ko je Izrael napadel svoje arabske sode. Sovjetska zveza še vedno vztraja, da bi moral Izrael sprejeti resolucijo Organizacije združenih narodov ter se umakniti z vseh zasedenih področij. Po današnjih vesteh sta se Gromiko in Allon pogovarjala cele tri uri. Poročilo o razgovorih ni bilo objavljeno ter je zato skeptiči, da se bo do pogajanja še nadaljevalo.

V vsem tem mednarodnem političnem razpletu na Bližnjem vzhodu je verjetno najtežji položaj palestinskih beguncev, ki se danes ne morejo upati, da bi se v kratkem vrnili na svoje domove. Sovjetska zveza sicer formalno zahteva ustavnih določilnih vrst orožja Egiptu se je zavzel sam ameriški predsednik Ford, ki je menil, da se Egipt nagiba vedno bolj proti Zahodu. U-poveštevati pa je treba tudi, da bo v kratkem egiptovski predsednik

nonu in v Siriji.

Najtežji je seveda položaj palestinskih beguncev v Libanonu, ki so na južni meji z Izraelom izpostavljani nenehnim izraelskim napadom, bodisi iz zraka, ali pa na kopnem. S tem položajem palestinskih beguncev bi se morala zavezati tudi zahtev libanonskih prebivalcev na teh področjih. Ker so izpostavljeni dan za dnem izraelskemu vojaškemu pritisku, so se prebivalci v južnem Libanonu povezali tesno med seboj, ne glede na to, če gre za Libanonce, ali pa za Palestince. Pri večini tega prebivalstva, posebno v južnih predelih dozoreva prepričanje, da je treba sprejeti ukrepe za drugačno politiko v libanonski državi.

V bistvu gre za revolt ljudskih množic proti režimu, ki ga v Bejrutu zastopajo ministrom Ygaizem Allomom. Kot je znano, je Sovjetska zveza prekinila diplomatske odnose z Izraelom leta 1967, ko je Izrael napadel svoje arabske sode. Sovjetska zveza še vedno vztraja, da bi moral Izrael sprejeti resolucijo Organizacije združenih narodov ter se umakniti z vseh zasedenih področij. Po današnjih vesteh sta se Gromiko in Allon pogovarjala cele tri uri. Poročilo o razgovorih ni bilo objavljeno ter je zato skeptiči, da se bo do pogajanja še nadaljevalo.

V vsem tem mednarodnem političnem razpletu na Bližnjem vzhodu je verjetno najtežji položaj palestinskih beguncev, ki se danes ne morejo upati, da bi se v kratkem vrnili na svoje domove. Sovjetska zveza sicer formalno zahteva ustavnih določilnih vrst orožja Egiptu se je zavzel sam ameriški predsednik Ford, ki je menil, da se Egipt nagiba vedno bolj proti Zahodu. U-poveštevati pa je treba tudi, da bo v kratkem egiptovski predsednik

NAIROBI, 25. — Petnajst mrtvih in 40 ranjenih so tragični obračun prometne nesreče pri Kisijju v Keniji, kjer sta čelno trčila dva tovornjaka. Med žrtvami so tri ženske in en otrok.